

Täysistunto

Keskiviikko 4.12.2019 klo 14.00—22.45

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi vuoden 2020 tuloveroasteikosta sekä tuloverolain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä ulkomailta tulevan palkansaaajan lähdeverosta annetun lain 3 ja 12 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 24/2019 vp

Lakialoite LA 13, 15, 18, 28/2019 vp

Toimenpidealoite TPA 35/2019 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 12/2019 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Matti Vanhanen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 12/2019 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Keskustelu

14.36 **Pia Viitanen sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esittelen tässä valtiovarainvaliokunnan verojaoston puheenjohtajan ominaisuudessa valiokunnan mietinnön tästä asiasta, eli kysymyshän koskee ansiotuloverotukseen tehtäviä muutoksia, asteikkoa ja tätä tuloverolainsäädäntöä.

Esitykset koskevat ensinnäkin ansiotuloverotusta. Valiokunta puoltaa hallituksen esityksiä tältä osin. Ansiotasoindeksiin tarkistukseen kohdistuu muutoksia, jotka vähentävät verotuloja hieman alle 500 miljoonaa. Ansiotuloverotukseen on ehdotettu kevennystä 200 miljoonaa, joka kohdennetaan pieni- ja keskituloisille. Samaan esitykseen sisältyy myös niin ikään solidaarisuusveron jatko, jota myös valiokunta puoltaa ja pitää tarkoituksenmukaisena.

Kaiken kaikkiaan tämä hallituksen esitys, mikä tässä on, keventää verotusta tulodesiileissä 2—9 ja vaikutus on suhteellisesti suurin tulodesiileissä 6—9. Ylimmässä näistä desiileistä verotus hieman kiristyy. Kaiken kaikkiaan valiokunta toteaa tässä mietinnössään, että jos ei huomioida solidaarisuusveroa, tässä esityksessä ehdotetut muutokset verotusperusteisiin keventävät palkansaaajan verotusta kaikissa tuloluokissa hallituksen esityksen taulukossa kuvatun mukaisesti. Tämä taulukkohan löytyy siitä varsinaisesta esityksestä sivulta 15.

Valiokunta kiinnittää myös omassa tekstissään huomiota siihen, että on huomattava, että näiden hallituksen veromuutosten lisäksi kokonaisuuteen vaikuttavat palkansaaajan veroluonteisten maksujen muutokset. Tällöin työn verotus kiristyy kokonaisuutena katsottuna noin alle 14 300 sekä yli 24 000 euroa vuodessa ansaitsevilla. Valiokunta myös toteaa tässä tekstissään, että kiristys johtuu palkansaaajan veroluonteisten maksujen noususta, kun niin sanotun kilpailukyky sopimuksen seurauksena säädetty määräaikainen sairausvakuu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 75/2019 vp

tuksen sairaanhoitomaksun alennuksen voimassaolo lakkaa. Samassa yhteydessä, kun tämä lainsäädäntö viime hallituskaudella tehtiin, maksurasitusta siirrettiin työnantajalta työntekijälle. Myös tämän ikään kuin historian näille ratkaisuille olemme kirjanneet. Tämä esitys, minkä hallitus on nyt antanut, mitä tänään käsittelemme, ei sisällä ehdotusta noista maksuista, vaan nämä muutokset, jotka siis nyt lakkaavat, on tehty vuosina 2016 ja 2018 eli edellisen hallituksen aikana.

Tässä kokonaisuudessa ovat myös, puhemies, kotitalousvähennysesitykset. Me tiedämme, että kotitalousvähennystä maltillisesti supistetaan. Valiokunta pitää myös tätä esitystä tarkoituksenmukaisena ja puoltaa sitä. Jonkin verran teksteissä pohdimme sitä moninaisuutta, mitä tähän esitykseen liittyy. On hyvä, että esityksen tietylainen supistaminen on kuitenkin lievää ja maltillista. Arvioimme myös asiantuntijakuulemisiin vedoten, että vaikka on olemassa epäilyjä, että tämä saattaisi jollain tavalla vaikuttaa harmaaseen talouteen, me kuitenkin johtopäätöksenä toteamme, että koska tämä on niin lievää, se tuskin tulee merkittävästi tähän asiaan kaiken kaikkiaan vaikuttamaan.

Tästä mietinnöstä näkee myös hieman näitä lukuja, eli vähennyksen viimeisten tietojen mukaan teki 426 000 kotitaloutta, ja keskimäärin tämä vähennys on ollut 1 040 euroa. On huomioitava, että uusi yläraja, mistä vähennyksen saa tai mihin asti vähennyksen saa tehdä, on tätä ylempi, eli suurta, merkittävää osaa tälläkin hetkellä tehdyistä vähennyksistä tämä leikkaus ei koskisi, vaan nimenomaan keskimääräinen vähennys on se 1 040. Kaiken kaikkiaan noin 12 prosenttia kotitalousvähennyksen tehneistä verovelvollisista ylittää sen uuden rajan, ja näitä tämä olisi koskenut, 12:ta prosenttia näistä, mitä on tehty, eli siis sitä kautta kuitenkin aika kohtuullinen vähennys.

On tärkeää, että valiokunta kirjaa täällä lopussa hallitusohjelman periaatteen, yhden kirjauksen. Haluamme nostaa esiin sieltä kirjauksen, jossa toteamme, että on selvittävää, miten vastaavan kaltaista tukea voitaisiin kohdentaa siten, että nimenomaan pienituloiset kotitaloudet hyötyisivät siitä tätä päivää enemmän. Valiokunta myös kiirehtii tämän hallitusohjelmakirjauksen täytäntöönpanoa.

Puhemies! Lyhyesti: Tässä kokonaisuudessa on vielä muuttokustannuksia koskeva esitys. Siinä verohuojennusta annetaan muuttokustannuksiin niin, että vain puolet näistä korvauksista, mitä voi saada, olisi veronalaisia. Samoin muutoksia esitetään niin sanottuja avainhenkilöitä koskevaan veroon, jossa siis on kyse tällaisesta verohuojennuksesta, joka on ollut yhtäjaksoisesti voimassa käytännössä jo vuodesta 2001. Se tehtäisiin pysyväksi ja päivitettäisiin lähdeveron määrä 35 prosentista 32 prosenttiin.

Viimeisenä, puhemies, tässä on sitten asunovelan korkovähennysesitys. Tätä vähennysoikeutta esitetään rajattavan viime vuosien tapaan maltillisesti ja asteittain alaspäin. Tässä tilanteessa, matalan koron aikana, näemme, että tämä on jatkumoa jo useita vuosia kestäneelle kehitykselle ja tässä tilanteessa perusteltu.

Puhemies! Mainittakoon, että tässä on sitten opposition vastalauseet.

14.43 Heikki Vestman kok: Arvoisa puhemies! Todella haluan nostaa esille tässä yhteydessä, että pidän erittäin haitallisena sitä, että työn verotuksen annetaan Suomessa kiristyä. Kokoomus on omassa vaihtoehtobudjetissaan tarjonnut selkeän vaihtoehdon sille linjalle, että keskituloiselle palkansaajalle on jäämässä ensi vuonna omasta työstään vähemmän käteen.

Keskituloiselle perheelle, jossa on kaksi työssäkäyvää vanhempaa, jää yli 300 euroa vähemmän käteen ensi vuonna sen takia, että palkan sivukulut ovat nousemassa eikä sivuku-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 75/2019 vp

lujen korotuksia olla kompensoimassa. Tämä on erittäin haitallinen kehitys. Meillä on jo tällä hetkellä vahva progressio, mikä ei näy ainoastaan hyvätuloisille, vaan jo yleisimmällä palkkatasolla, 2 600 euroa kuukaudessa tienavalle palkansaajalle, jää tienaamastaan lisäeurosta käteen ainoastaan noin 55 senttiä. Kun mennään keskiansioille, puhutaan jo siitä, että esimerkiksi opettajalle, joka ottaa lisätunteja, jää tienaamastaan lisäeurosta alle puolet käteen.

On aivan selvä asia, että tämä ei kannusta työntekoon, ja tämä on näkynyt muun muassa palkansaajajärjestöjen kyselytutkimuksissa. STTK:n tutkimuksessa noin kolmasosa siihen vastanneista palkansaajista totesi, että he eivät ole tehneet lisätyötä sen takia, että lisätyöhön kohdistuu niin kova verotus. Akavan vastaavatyypisessä kyselyssä yli puolet vastaajista oli vain osittain tai eivät ollenkaan kiinnostuneita nykyistä vastuullisemmista työtehtävistä sen takia, että he katsoivat, että ansiot eivät verotuksen vuoksi työtehtävien vaativuuden kasvaessa riittävästi nouse. Eli on aivan selvä asia, että ihmiset osaavat laskea, kannattaako työ, kannattaako lisätyön tekeminen, kannattaako vaativampien työtehtävien vastaanottaminen, ja tässä tilanteessa kaikki häviävät, kun ihmisillä ei ole riittävästi kannusteita tehdä töitä sen takia, että työn verotus on niin kireää. Tämä näkyy myös OECD:n tutkimuksissa. Suomessa on huomattavasti kireämpi työn verotus kuin esimerkiksi naapurimaa Ruotsissa, missä keskiansioilla jää yli 2 000 euroa vuodessa enemmän palkansaajalle käteen kuin Suomessa.

14.46 Ville Vähämäki ps: Puhemies! Me puolestamme omassa vaihtoehdossamme, mikä on tässä vastalauseessa 1 esitelty, lähdemme siitä, että työntekijöitten ostovoimaa kuuluisi nostaa, ja meidän ehdotuksemme on se, että sinne 100 miljoonaa lisätään ostovoimaa siten, että työtulovähennystä muutetaan. Samalla myöskin eläketulovähennystä esitetään muutettavaksi, ja sen vaikutus olisi 50 miljoonaa eläkeläisille lisää käteen jäävää ostovoimaa.

Lisäksi vaihtoehtobudjettimme mukaisesti esitämme lapsivähennyksen palauttamista. Tätähän on toisaalta moitittu, että tällainen lapsivähennys on hiukan monimutkainen tapa, mutta tosiasiaa tässä on kysymys siitä, että haluamme tuoda esille sen asian, että haluamme, että jollain lailla kannustettaisiin ja tuettaisiin heitä, jotka ovat lapsia tehneet, koska he sitten jonakin päivänä myöskin meidän eläkkeemme maksavat.

Edelleen sitten esitetään, että omaishoitajia tuetaan ja heidän jaksamistaan tuetaan. Omaishoitajien työ säästää paljon yhteiskunnan menoja, ja täytyisi jollain lailla omaishoidon tukea saada oikealle tasolle tai sitten muodostaa jonkunlainen omaishoitovähennys tai sitten niin, että omaishoidon tuki saataisiin jopa puhtaana käteen. Tähän meillä on pykälämuutosesitys, ja me esitämme nämä pykälämuutosehdotukset sitten yksityiskohtaisessa käsittelyssä.

Esitämme, että 1. lakiehdotus hyväksyttäisiin sellaisenaan, 2. lakiehdotukseen oli noin viisi kuusi kappaletta pykälämuutosesityksiä, ja esitämme, että 3. lakiehdotus hylätään. Se sisältää ulkomaisia avainhenkilöitä koskevan lakiehdotuksen.

14.48 Iris Suomela vihr: Arvoisa puhemies! Nyt keskustelussa olevat muutokset ovat varsin maltillisia suuntaan jos toiseen, joten mitään suurta draamaa tähän hallituksen esitykseen ei sinällään liity, se lienee syytä tunnistaa heti ensimmäisenä.

Hallitus pitää tärkeänä, että puututaan etenkin kaikista köyhimpien suomalaisten vaikeaan tilanteeseen, korotetaan sosiaaliturvaa ja kevennetään verotusta ensisijaisesti heidän

Pöytäkirjan asiakohta PTK 75/2019 vp

kohdallaan, koska tiedetään, että siellä on ihmisillä tällä hetkellä todella vaikea olla ja aivan liian moni joutuu turvautumaan toimeentulotukeen, kun ensisijainen sosiaaliturva ei riitä. Toimeentulotuesta taas tiedetään, että se jos jokin on paha kannustinloukku. Suojaosa on vain 150 euroa, ja aika vähän tässä maassa on sellaisia työpaikkoja, joissa pystyy tuon rajan alapuolella pysymään, jolloin toimeentulotuki todellisuudessa syrjäyttää ja puskee ihmisiä pois vastaanottamasta lyhyitä ja epäsäännöllisiä työtehtäviä, joita yhä enemmän on yhteiskunnassa tarjolla. Sen tähden on merkityksellistä, että sosiaaliturva pidetään sellaisella tasolla, että sen varassa pystyy elämään eikä kukaan joudu pitkäaikaisesti turvautumaan toimeentulotukeen. Tämä on aivan ensisijainen asia, jos ajatellaan, mitkä ovat ne kaikista suurimmat esteet sille, että ihmiset pystyvät työllistymään, varsinkin jos puhutaan niistä työttömistä, joilla on taloudellisesti kaikista vaikein tilanne ja jotka niitä työnteon lisäansioita kaikista eniten kaipaavat. Lisäksi on tarkoitus totta kai uudistaa sosiaaliturvaa, mutta jälleen kerran se ei ole sellainen asia, jota tässä kohtaa käsiteltäisiin.

Sitten kun puhutaan näistä kilpailukykysovimukseen liittyvistä sosiaalivakuutusmaksujen muutoksista ja muista veroluontoisista maksuista, niin edellisen hallituksen kilpailukykysovimuksellahan siirrettiin maksuja työnantajilta työntekijöille. Tässä on nimenomaan kyse siirrosta. Jos katsotaan taloustieteen pohjalta, niin merkityksellistä on nimenomaan se, että kyse on siirrosta, koska voidaan ajatella, että tällaiset maksut tosiasiasa jyvittyvät aika tasapuolisesti työntekijän ja työnantajan välillä. Varmasti tämä on sellainen asia, joka nyt sitten liittokierroksella myös muistetaan ja huomioidaan, kun pohditaan, millaiseen palkkatasoon ollaan valmiita. Eli kyse on ennen kaikkea työmarkkinoiden asiasta, kun tästä puhutaan, ja kyse on viime hallituksen päätöksestä, jonka nyt sitten tässä joudumme huomioimaan.

Sitten jos puhutaan siitä, miten verot vaikuttavat työtä tekeviin suomalaisiin — eli ei työttömiin vaan nimenomaan työtä tekeviin suomalaisiin — niin näiden työmarkkinajärjestöjen kyselyjä laajempaa tietoa on saatavilla esimerkiksi Valtion taloudelliselta tutkimuskeskukselta, joka on arvioinut, että tosiasiasa työn verotuksella ei ole merkittäviä vaikutuksia kannustimiin tehdä töitä vaan suomalaisten motivaatiot työntekoon tulevat jostain aivan muualta kuin siitä, kuinka monta euroa jää enemmän tai vähemmän käteen riippuen sitten työtehtävien vaativuudesta ja töiden määrästä. Ne kannustimet tulevat työn mielekkyydestä, työpaikoista ja siitä työn arvostuksesta, mikä on kuitenkin suomalaisessa yhteiskunnassa laajaa, eivätkä niinkään siitä, jääkö sentti käteen enemmän vai vähemmän. Tämä on hyvä meidän kaikkien tässä salissa tunnistaa.

14.51 Matias Marttinen kok: Arvoisa herra puhemies! Olemme koko syksyn käyneet keskustelua tässä salissa siitä, mitä palkansaajien verotukselle ensi vuonna käy. Me olemme toistaneet jatkuvasti huoltamme siitä, että tämä hallitus ei huomioi riittävästi tavallista, ahkeraa, työssäkäyvää ihmistä, tavallista perheenäitiä ja tavallista perheenisää, joka nousee joka aamu, lähtee töihin tienatakseen itselleen ja perheelleen elannon.

Ja kuten, arvoisa puhemies, nyt huomaamme, kun lukee tätä valtiovarainvaliokunnan mietintöä, siinä myös todetaan, että maksumuutosten myötä ensi vuonna lähes kaikilla tulotasoilla verotus tosiasiasa kiristyy — ei siis kevene, kuten tänä syksynä lukuisia kertoja hallituspuolueiden kollegat ovat meille tässä salissa vakuuttaneet. He ovat todenneet meille, että tämä hallitus kohdistaa 200 miljoonaa euroa palkkaverotuksen keventämiseen, ja muistuttaneet meitä siitä, että huoli pois, tämä asia kyllä hoituu. Mutta kuten, puhemies,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 75/2019 vp

näemme, niin tosiasiaassa tämä hallituksen esitys johtaa siihen, että ensi vuonna valtaosalla palkansaajista verotus kiristyy.

Tämä, mitä edustaja Suomela totesi tästä kilpailukyky sopimuksesta: pitää paikkansa, että veronkiristysten taustalla ovat tämän kilpailukyky sopimuksen myötä palkansaajalle siirtyvät veroluonteiset sivukulut, mutta eihän se ole sen tavallisen työssä käyvän ihmisen murhe pohtia, kun hän saa palkkakuitin käteen, mistä syystä tämä metallimies, sairaanhoitaja, insinööri saa ensi vuonna vähemmän käteen kuin tänä vuonna, vaan, hyvät kollegat, se kuuluu tälle salille ja Suomen hallitukselle huolehtia siitä, että työssäkäynti on kannattavaa ja että myös palkasta jää enemmän käteen kuin mitä jää tänä vuonna. [Pia Viitanen pyytää vastauspuheenvuoroa] Elikkä tässä kohtaa heidän kyllä hallituspuolueiden kollegoille pallon takaisin. Teidän on aivan turha yrittää väistää teidän vastuutanne. Se vastuu kuuluu teille, ja teidän tulee huolehtia siitä, että tämä asia tulee myös sitten kuntoon.

Olemme esittäneet, puhemies, omassa vaihtoehdossamme merkittävää työn verotuksen keventämistä kaikilla tulotasoilla. Vaikka tässä edustaja Suomela totesikin tutkimustiedosta, joka on — sanonko näin — ehkä ristiriitaista, niin en myöskään hyväksy semmoista näkemystä, että verotuksen tasolla ei olisi mitään vaikutusta ihmisten käyttäytymiseen tai hakukkuuteen ottaa työtä vastaan. Jos hyväksymme semmoisen näkemyksen, että ei sillä ole merkitystä, miten kireä verotus on Suomessa, niin uskon kyllä, että aika moni palkansaaja katsoo sitä, kannattaako lisätyötä tehdä vai eikö täydy. Ja me uskomme siihen, [Puhemies koputtaa] että työnteon pitää olla kannustavaa ja että ihmisten kannattaa tehdä myös enemmän työtä.

Puhemies Matti Vanhanen: Avaamme hetken päästä vastauspuheenvuorojen mahdollisuuden. Otan vielä pari puheenvuoroa.

14.55 Heikki Autto kok: Arvoisa herra puhemies! Tässä edellä edustaja Marttinen ja sitä ennen edustaja Vestman puhuivat erinomaisesti, ja myös edustaja Vähämäen puheenvuorossa oli monia ansioita. Tosiaan tämä ensi vuonna tapahtuva tosiasiallinen työn verotuksen kiristyminen on todella surkea asia suomalaisten ostovoiman ja suomalaisten hyvinvoinnin kannalta.

Arvoisa puhemies! Haluan tuoda tähän keskusteluun sellaisen näkökulman — ja haluan vedota erityisesti keskustan vastuullisiin edustajiin — että harkitsisitte vielä tätä verotuksen kokonaisuutta, koska kun työtulojen verotus tosiasiallisesti kiristyy, niin samaan aikaan tapahtuvat kulutuksen verotuksen kiristykset, kuten vaikkapa hallituksen kaavailema massiivinen 250 miljoonan euron kiristys polttoaineiden verotukseen, iskevät todella kovaa erityisesti pääkaupunkiseudun ulkopuolella asuvien ihmisten käyttöön jääviin tuloihin ja kaikkien maakuntien asukkaitten hyvinvointiin sen myötä. Se, että keskustan edustajat ovat puheenvuoroissaan viitanneet siihen, että aiemmatkin hallitukset ovat vihreiden painostuksesta tai fiskaalisista syistä korottaneet polttoaineiden verotusta, ei ole kyllä perusteltavissa sillä. Sitä tehdään nyt tilanteessa, jossa myös työtulojen verotusta ollaan kiristämässä, elikkä tässä tulee nyt veroa veron päälle suomalaisille. Ja tämä iskee erityisesti kaikkiin niihin suomalaisiin, jotka tekevät työtä ja asuvat tuolla maakunnissa, joissa joudutaan käyttämään henkilöautoa liikkumiseen, asiointiin, elämiseen yleensä.

Elikkä, arvoisa puhemies, tämän vetoomuksen haluan vielä tuonne salin keskelle esittää, että harkittaisiin sitä, että ensi vuoden talousarvion käsittelyn pohjaksi voitaisiin tämän nyt jo kaatuneen Rinteen hallituksen esityksen sijasta ottaa tämä kokoomuksen vaih-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 75/2019 vp

toehtobudjetti, jossa ei tule kiristyksiä polttoaineiden verotukseen vaan päinvastoin verotusta kokonaisuudessaan kevennetään miljardilla eurolla ja sillä luodaan edellytyksiä ostovoiman paranemiselle ja sille, että Suomessa työllisyys ja talous kohenevat.

14.57 Raimo Piirainen sd: Arvoisa puhemies! SDP:lle on tärkeää, että pienituloisten vero- ja etuusmuutokset tulevat voimaan ensi vuonna. Meille on tärkeää myös, että kaikkien pienituloisten verotus alenee hallitusohjelman mukaisesti. Myös esimerkiksi kaikkien pienten ja keskisuurten eläkkeiden ja etuuksien verotus alenee. [Eduskunnasta: Entä palkansaajat?] Hallitus laskee ansiotuloverotusta ensi vuonna hallitusohjelman mukaisesti 200 miljoonalla eurolla, ja veronalennus kohdistuu pieni- ja keskituloisiin palkansaajiin, eläkeläisiin, yrittäjiin ja muiden etuuksien saajiin. Me näemme, että heille on tästä erittäin merkittävä tulonlisäys ja että sillä pystytään parantamaan ostovoimaa. Ja kun otetaan kaikki hallituksen päätökset huomioon, niin yli 70 prosentilla suomalaisista käteen jää enemmän ensi vuonna ja samalla tuloerot kaventuvat.

Budjettiin sisältyy hallitusohjelmassa sovittuja satsauksia muun muassa etuuksiin, koulutukseen ja työllisyyspalveluihin. Kotitalousvähennyksen maltillista leikkausta voidaan pitää reiluna tapana rahoittaa näitä satsauksia, sillä se on hyödyttänyt eniten suurituloisia, joilla on varaa käyttää tuhansia euroja palveluiden ostoon kotiinsa. Meille on tärkeää, että muutos kotitalousvähennykseen on pieni, sillä se lisää työllistäviä remontteja ja muita palveluja sekä hillitsee harmaata taloutta. Näin pienillä muutoksilla ei ole kuitenkaan vaikutusta työllisyyteen tai harmaaseen talouteen.

Elikkä SDP tukee tällä budjettiesityksellä pienituloisia ja pyrkii heidän ostovoimaansa parantamaan.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Eloranta — ja nyt avataan myös vastauspuheenvuoropainike.

14.59 Eeva-Johanna Eloranta sd: Arvoisa puhemies! On todella tärkeä ja hyvä asia, että tuloerot nyt pienenevät näiden vero- ja etuusmuutosten vuoksi ensi vuonna. Meille sosiaalidemokraateille on erityisen tärkeää, että kaikkien pienituloisten verotus alenee ihan niin kuin hallitusohjelmassa on yhdessä hallituspuolueiden kanssa sovittu. Tosiaan tärkeätä on myös mainita se, että kaikkien pienten ja keskisuurten eläkkeiden ja etuuksien verotus alenee. Tämä on ollut selvästi kipukohta. Tosiaan 200 miljoonalla eurolla näitä ansiotuloverotuksen kevennyksiä ensi vuonna tulee. Todellakin haluan vielä toistaa, että tämä veronalennus kohdentuu pieni- ja keskituloisiin palkansaajiin, eläkeläisiin, yrittäjiin ja muiden etuuksien saajiin, ja yli 70 prosentille suomalaisista käteen jää nyt enemmän kuin tänä vuonna ja tuloerot kaventuvat. Tämä on hyvin tärkeä oikeudenmukaisuusteko, eli yli 70 prosentilla jää enemmän käteen. Tämä on erittäin merkittävä asia, kohdistuu suureen osaan suomalaisista.

Sitten halusin vielä lopuksi todeta siitä, että on tärkeä asia, että nämä työnantajan maksamat muuttokustannukset säädetään 50-prosenttisesti verovapaiksi. Tämä tulee kannustamaan ihmisiä työperäisiin muuttoihin. Tämä on tietenkin äärimmäisen tärkeää, jotta me voimme helpottaa ihmisten siirtymistä työn perässä niille alueille, joilla työtä on ja jopa työvoimapulaa — niin kuin Varsinais-Suomessa, mistä itse tulen. Meillä on ollut todella ongelmia saada telakalle ja autotehtaalle lisää työntekijöitä. Toivottavasti nyt tämä helpot-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 75/2019 vp

taa ihmisten siirtymistä niin, että saadaan myöskin työllisyysaste nousemaan ja ihmisille, mahdollisimman monelle, töitä.

15.01 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta oli tärkeää se, mitä tässä edellä edustajat Piirainen ja Eloranta toivat esiin. Nimittäin kyllähän veroissakin on kysymys arvovalinnoista, ja tässä selkeä arvovalinta on kuitenkin se, että painotetaan kevennykset pieni- ja keskituloisille. Hallitus ei kiristä verotusta. [Eduskunnasta: Kiristää!] Ne kiristykset johtuvat edellisen hallituksen murjomasta kiky-sopimuksesta, joka siis syntyi näillä pakkolakiuhkailuilla, [Toimi Kankaanniemi: Te hyväksyitte sen!] ja silloin päätettiin näistä veroluonteisten maksujen nousuista ja siirrettiin kustannuksia työnantajilta työntekijöille. Tämä on faktaa, ja tämän hallituksen päätöksillä seuraa se, että 70 prosentilla kuitenkin ihmisistä käteenjäävät tulot nousevat, mikä on tärkeää. Kyllä meille sosiaalidemokraateille varsinkin hyvin tärkeää on juuri se, että esimerkiksi pienituloisten eläkkeensaajien ostovoimasta pidetään huolta. Siellä on ollut aitoa huolta, ja ihmisillä on tämä huoli ollut. [Puhemies koputtaa] Ihmettelen, miten kokoomus voi rahoittaa myös merkittävät veronkevennykset hyväosaisille, joita he nyt esittävät.

15.02 Heikki Vestman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä täällä pitäisi tosiasioista nyt olla ainakin yksimielisyys. Jos katsotaan valtiovarainvaliokunnan mietintöä, jossa todetaan, että ”kun otetaan huomioon ansiotason nousu sekä palkansaajan veroluonteisten maksujen muutokset, työn verotus kiristyy esityksen mukaan kokonaisuutena katsottuna alle 14 300 sekä yli 24 000 euroa vuodessa ansaitsevilla”. Siis kaikilla näillä palkansaajilla kiristyy tosiasiaa työn verotus sen takia, että tämä hallitus on tehnyt valintoja, tämä hallitus on valinnut, että palkansaajalle jää vähemmän ensi vuonna käteen. [Kimmo Kiljunen: Teidän valintanne! — Pia Viitanen välihuuto] Verotus ei kevene, vaan verotus kiristyy. Näillä mainoslauseilla siitä, että verotus kevenee, ei laskuja makseta. Palkansaajat maksavat laskuja sillä palkallaan, ja jos siitä jää vähemmän käteen, niin silloin on vähemmän palkansaajalla tuloja käytettävissä, on vähemmän sitä rahaa, jolla niitä laskuja maksetaan. [Puhemies koputtaa] Tämä on yksinkertaista matematiikkaa.

15.03 Iris Suomela vihr (vastauspuheenvuoro): Niin, veroluontoinen ei ole sama kuin vero, josko voidaan alkuun tunnistaa tämä. Ja kilpailukykykysymykseen liittyvät päätökset olivat viime hallituksen päätöksiä, jos voidaan tunnistaa myös tämä ja näistä yhteisistä lähtökohdista sitten jatkaa tätä keskustelua.

Kokoomus esittää miljardin veronkevennyksiä ja onkin sitten samaan syssyyn leikkaamassa köyhimpien sosiaaliturvasta. Kuten sanottua, se on arvovalinta. Kaikista köyhimmät suomalaiset ovat vaikeassa asemassa, ja soisin, että meidän yhteinen huolestamme on se, että kukaan ei joudu Suomessa äärimmäiseen köyhyysen. Valitettavasti se ei ilmeisesti ole kaikkien yhteinen huoli, ja se on todella harmillista.

Sitten mitä tulee näiden maksujen kohdentumisesta työnantajan ja työntekijän välillä, niin se on osittain heidän välisensä asia ja osittain myös sellainen asia, että kun kilpailukykykysymyksellä on näin päätetty ne työntekijälle sijoittaa, niin se varmasti huomioidaan myös siellä liittojen keskeisissä keskusteluissa. Mutta se, että ikään kuin me lähtisimme täältä nyt sanomaan, että ne pitäisi kohdentaa toisin — en nyt kyllä ihan ajattele, [Puhemies koputtaa] että kannattaa lähteä siihen suuntaan enää repimään, kun kerran viime hallituskaudella sen kilpailukykykysymyksen teitte.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 75/2019 vp

15.05 Merja Kyllönen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Verotuksesta puhutaan ja syystä. Olisin toivonut jo vuosikymmen sitten, että meillä olisi ollut rohkeutta keskustella myös liikenteen verotuksesta ja maksuista laajemmin. Valitettavasti siitä tuli varsinainen sekametelisoppa ja taistojen tie, mutta nyt me käymme edelleen sitä ikuisuuskeskustelua siitä, nostetaanko polttoaineveroja vaiko eikö nosteta. No, kyllähän se tämän hetkessä tilanteessa tahtoo olla niin, että niitä nostetaan. Nyt jos koskaan meillä täytyy olla rohkeutta keskustella siitä, mikä on liikenteen tulevaisuus niin maksujen kuin verojenkin suhteen, ja nähdä se muutos, mitä meiltä myöskin edellytetään. Biopolttoaineet ja kaasujen edistäminen vaikuttavat myös maaseudun toimeentuloon, maaseudun mahdollisuuteen selviytyä myöskin niistä haasteista, mitä meillä polttoaineiden suhteen tulevaisuudessa on. Aina ei voida myöskään olettaa, että se vanha säilyy tuolla polttoainepumpulla, ja meillä täytyy olla rohkeutta katsoa eteenpäin muuallekin kuin omiin kengänkärkiimme.

15.06 Sami Savio ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Suomela tässä edellä otti esiin työnteon mielekkyyden, enkä sitä yhtään kiistä. Se on tärkeä asia, mutta kyllä myös käteenjäävillä nettotuloilla on väistämättä suuri merkitys työssäkäynnin kannattavuuteen. Perussuomalaiset haluavat varmistaa, että työssäkäyvien ihmisten rahat riittävät normaaliin elämiseen — ja mielellään vielä niin, että jotain jää säästöönkin vanhuuden varalle.

Kuten edustaja Vähämäki tässä äsken ansiokkaasti totesi, niin meillä perussuomalaisilla on vaihtoehtobudjetissa muun muassa 50 miljoonaa lisää työtulovähennykseen, 50 miljoonaa lisää ylimääräiseen eläketulovähennykseen sekä 70 miljoonaa euroa lapsivähennyksen palauttamiseen tuloverotukseen. Se lapsivähennyksen palauttaminen tietäisi jopa 400 euron nettotuloja pieni- ja keskituloisille lapsiperheille, ja näitä me esitämme myös tässä. Ehdotamme myös, että hallituksen esittämä kotitalousvähennyksen leikkaus perutaan tai hylätään kokonaan. Haluamme pitää ennallaan sekä vähennyksen kertymäprosentin että sen enimmäismäärän. Nämä kaikki esityksemme kohentaisivat mielestämme merkittävästi [Puhemies koputtaa] kotitalouksien ostovoimaa. Siitä meidän kaikkien on yhdessä pidettävä hyvää huolta.

15.07 Matias Marttinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Käydään tätä keskustelua sitten — täällä hallituspuolueiden kollegat eivät selkeästi ole lukeneet edes valtiovarainvaliokunnan mietintöä. Edustaja Eloranta totesi äsken — kuten edustaja Viitanenkin taisi todeta — että pienituloisten verotus kevenee ensi vuonna ja että tämä 200 miljoonan euron kevennys kohdistetaan pieni- ja keskituloisille palkansaajille muun muassa, muiden ohella. Mutta kuitenkin mietinnössä todetaan, että pienituloisten palkansaajien verotus kiristyy sekä alle 14 300 euron vuosituloilla että yli 24 000 euron vuosituloilla, ja minä pidän kyllä näitä ihmisiä aivan tavallisina ihmisinä, jotka haluavat käydä töissä, tienata itselleen ja perheelleen elannon. Tosiasiassa tämä hallituksen esitys — tai nyt mietintö — ei todella johda siihen, että näiden ihmisten verotus kevenisi ensi vuonna, vaan se kiristyy, arvoisa puhemies. [Eduskunnasta: Kyllä!]

15.08 Anu Vehviläinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin haluan todeta sen, että kun perussuomalaiset toivat esille täällä tämän oman vaihtoehtobudjettinsa, niin haluan muistuttaa näistä teidän luvuistanne, että ne eivät pitäneet paikkaansa. Te esititte muun muassa omaishoidon tuen verovapauden maksavan vain 20 miljoonaa eu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 75/2019 vp

roa, ja samoin arvonlisäveron alarajan korottamisella oli huomattavan paljon pienemmät verovaikutukset kuin mitä valtiovarainministeriö on laskenut. Toivoisinkin, että jatkossa pidätte paremman huolen siitä, että luvut ovat täsmällisiä.

Mutta sitten haluaisin todeta sen, että ylipäänsä verotuksen tulisi olla pitkäjänteistä, johdonmukaista, kannustavaa ja sosiaalisesti oikeudenmukaista. Minun mielestäni näissä hallituksen lähtökohdissa tulevalle vuodelle näitä elementtejä kaiken kaikkiaan löytyy, niin että kyllä näitä voi puolustaa. Vähennyksistä totean kuitenkin sen, että mitä enemmän meillä on erilaisia vähennyksiä verojärjestelmän sisällä, niin sen monimutkaisempaa myös meidän verotuksestamme tulee, ja se ei ole kovinkaan hyvä asia vaikkapa kuntien kannalta.

15.09 Juhana Vartiainen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on keskusteltu verotuksen vaikutuksista työnteon kannustimiin. Huomasin, että edustaja Suomela oli sitä mieltä, että ne ovat kovin vähäiset. No eiväthän ne estimoidut käyttäytymisjoustot kovin suuria olekaan keskimäärin, mutta joillekin ryhmille ne ovat aika isoja. Tällaisia ryhmiä ovat monenikäiset naiset ja yksinhuoltajat ja monet muut, ja se, että joustot eivät ole kovin isoja, ei tarkoita, etteikö näitä vaikutuksia olisi. Ja, edustaja Suomela, te samassa puheenvuorossa vetositte siihen, että jos joutuu toimeentulotuella, niin silloin joutuu todella merkittävämpään kannustinloukkuun. Toimeentulotuki onkin kannustinloukku, mutta siellä ovat tietysti toiminnassa ne ihan samat työnteon kannusteiden mekanismit kuin tuloverotuksessa — ja kyllähän, jos me haluamme selvästi enemmän työllisyyttä monena vuonna Suomeen, on järkevää satsata veronalennukset juuri tuloverotukseen. — Kiitos.

15.10 Kim Berg sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On totta, että työnantajamaksujen siirto työnantajilta työntekijöille pienentää palkasta käteen jääviä tuloja ensi vuonna, mutta on kuitenkin huomioitava tosiaan se, että tämä päätös liittyi edellisellä hallituskaudella sovittuun kiky-sopimukseen. Ei siitä faktasta mihinkään päästä, että edellinen hallitus nyt vain kaivoi valitettavasti niin suuren kuopan työntekijöille, että siitä kuopasta ei yhdellä rykäyksellä eteenpäin päästä. Tästä syystä tämä hallitus haluaa nyt parantaa juuri pieni- ja keskituloisten asemaa ja keventää heidän verotustaan. On totta, että kaikkien verotusta ei tällä päätöksellä tulla keventämään, mutta suomalaisista noin 70 prosentin verotus tulee näillä päätöksillä kevenemään.

15.11 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiky-sopimuksen tekivät työnantajat ja työntekijät, [Kimmo Kiljunen: Kun ne pakotettiin!] ja sosiaalidemokraatit sen hyväksyivät moneen kertaan sen todeten, [Ben Zyskowitz: Ja vihreät!] ja sen seurauksena saatiin 140 000 uutta työpaikkaa. Nyt teidän budjettiesityksenne johtaa siihen, että menetetään 5 000 työpaikkaa. Tämäkö on työllisyyspolitiikkaa? Kaukana siitä. [Kimmo Kiljunen: Mistä te tiedätte sen?]

Arvoisa puhemies! Työn verotus kiristyy, ja ihmisille on tärkeää, mitä he saavat käteen, koska sillä ostetaan ruokaa ja asutaan. Edustaja Viitaselta kysyisin: Tampere nosti 0,5 prosenttiyksikköä kunnallisveroa ensi vuodelle. Menettekö sanomaan Tammelanorille, että tamperelaisten verotus kiristyy? Kun otetaan tämä huomioon, työnantajamaksut huomioon, polttoaineveron korotukset huomioon ja niin edelleen, niin te joudutte selittämään, miksi te lupasitte 70 prosentille tamperelaisistakin [Puhemies koputtaa] veronkevennyksiä ettekä saa heille niitä yhtään vaan kiristyksiä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 75/2019 vp

15.12 **Raimo Piirainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä edustaja Kankaanniemi valisti, että 140 000 työpaikkaa on saatu kiky-sopimuksella. En usko siihen, eikä mikään todista sitä, että näin olisi.

Kun julkisuudessa on ollut nyt erilaisia laskelmia tästä, mitä tämä hallituksen esitys aiheuttaisi tai toisi hyvää, niin valtiovarainministeriön laskelmassa on otettu huomioon katavasti tuloihin ja veroihin kohdistuvat päätetyt muutokset ja kaikki suomalaiset palkansaajat, sen ohella myös eläkeläiset, ja se osoittaa, että 70 prosenttia hyötyy tästä alennuksesta. [Toimi Kankaanniemi: Näkisi vaan!] Tämä on valtiovarainministeriön laskelmissa otettu huomioon.

15.13 **Ben Zyskowiec kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Jottei totuus unohtuisi, niin kilpailukyky sopimusta asettuivat eduskunnassa tukemaan kaikki muut puolueet paitsi vasemmistoliitto. [Toimi Kankaanniemi: Näin on!] Eli kilpailukyky sopimusta eduskunnassa tukivat rintamassa viime vaalikauden hallituspuolueiden kanssa myös esimerkiksi sosiaalidemokraatit ja vihreät.

Toiseksi, on aivan totta, että kilpailukyky sopimuksessa sovituista maksumuutoksista johtuen palkansaajien verotus ja veroluonteiset maksut yhteen laskien palkansaajien verotus kiristyy. Edustaja Suomela, te voitte sitten mennä selittämään näille pieni- ja keskituloisille palkansaajille, että ei, ei, ei se verotus kiristyy, kun ne ovat ne veroluonteiset maksut. Luulen, ettei selityksillä ole paljon todistusvoimaa. Tavallisen tulonsaajan kannalta oleellista on se, mitä siitä bruttopalkasta jää nettona käteen, eikä se, johtuuko se veroista vai veroluonteisista maksuista.

15.14 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kikyn historian aikaisemmin jo totesin: Kokoomus omilla pakkolakiuhkailuillaan sen runnoi, ja sen seurauksena seurasivat vielä lomarahaleikkaukset muun muassa opettajilta ja sairaanhoitajilta. [Ben Zyskowiec: Pakottiko kokoomus teidätkin hyväksymään sen?] Kokoomus leikkasi lomarahat. Kokoomus pakkolakien myötä tämän teki. [Toimi Kankaanniemi: Miksi te hyväksyitte sen?]

Sitten, puhemies, mitä tulee tähän mietintöön, niin toivoisin kyllä, että ne edustajat, jotka täällä sanovat, että mietintöjä ei lueta, jaksaisivat ihan itse lukea tämän mietinnön seuraavat lauseet, jotka luin kyllä tuossa esittelyssä. Nimittäin täällä lukee: ”Kiristys johtuu palkansaajan veroluonteisten maksujen noususta, kun niin sanotun kilpailukyky sopimuksen seurauksena säädetyn määräaikaisen sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksun alennuksen voimassaolo lakkaa.” Niin ikään täällä lukee: ”Tämä” — tämä hallituksen esitys — ”ei sisällä ehdotusta noista maksuista. Maksujen muutoksista on päätetty 2016 ja 2018 hallituksen esitysten” — ja numerot vielä, mitä tässä on kirjattuna — ”perusteella.” Eli kappas vain, [Puhemies koputtaa] edellisen hallituksen ja kokoomuksen säätämän lain perusteella nämäkin muutokset on päätetty.

15.16 **Heikki Vestman kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tosiaan viime kaudella kevennettiin työn verotusta kaikkineen 1,4 miljardilla eurolla, joka kohdennettiin kaikkiin tuloluokkiin. [Pia Viitanen välihuuto] Se oli se, mitä palkansaajat viime kaudella verotuksen kautta saivat. Kokoomus haluaa jatkaa tätä vastuullista linjaa, jossa ahkeraa palkitaan, ja sen takia meidän vaihtoehtobudjetissamme on sisällä tämä miljardin euron kevennys työn verotukseen. Mediaanituloisella perheellä, jossa on kaksi työssäkäyvää van-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 75/2019 vp

hempaa, tämä tarkoittaa 450 euroa palkasta enemmän käteen kuin tässä budjettiesityksessä. Jos otetaan huomioon lisäksi vielä kotitalousvähennyksen vaikutus 240 euroa vuodessa, puhutaan jo tuollaisesta lähes 700 eurosta vuodessa. Se on paljon rahaa. Se on todella paljon rahaa näille ihmisille, [Puhemies koputtaa] ja nyt tätä liikkumavaraa valitettavasti tämän Rinteen budjettiesityksen perusteella ei ole tulossa.

15.17 Iris Suomela vihr (vastauspuheenvuoro): Tässä nostettiin esiin ihmisten arki, ja selvää on, että jos puhutaan perheellisten, vaikkapa yksinhuoltajien, arjesta, niin esimerkiksi päivähoitoon ja koulutukseen liittyvien maksujen tasolla on valtava merkitys perheiden arjen kannalta. Sen tähden koulutuksen maksuttomuuden edistäminen kaikilla koulutusasteilla on tämän hallituksen merkittävä kärki. Linja on aivan toinen kuin viime kaudella, jolloin ei pystytty tällaisiin uudistuksiin ja jolloin pikemminkin leikattiin koulutuksesta satoja miljoonia ja näin kiristettiin niiden ihan tavallisten suomalaisten asemaa, jotka olisivat halunneet oppimalla elämässä eteenpäin päästä. Nimenomaan tämä laajempi kokonaisuus on se, mikä on syytä ottaa huomioon, kun puhutaan verotuksesta. Ei niitä veroja huvikseen kerätä, vaan niitä kerätään, jotta me pystyisimme hyvinvointivaltion palvelut rahoittamaan.

Tässä salissa on useaan kertaan todettu, että oppositio kannattaa tämän hallituksen hyviä panostuksia suomalaisten koulutukseen, oppimiseen, hyvinvointiin ja köyhyyden vähentämiseen. Jos haluaa keventää verotusta merkittävästi, niin sitten pitää kertoa, mistä leikataan. [Ben Zyskowitz: Katsokaa meidän vaihtoehtobudjettia!] Kokoomus onkin kertonut, mistä se leikkaisi. [Puhemies koputtaa] Se leikkaisi kaikista köyhimmiltä. Perussuomalaisten budjetissa on sen sijaan melkein miljardin aukko. [Toimi Kankaanniemi: Eikä ole!] Tämä selittää, mistä nämä erot oikein tulevat. [Puhemies koputtaa] Hallitus ei leikkaa köyhimmiltä. Se on arvovalinta.

15.18 Sari Multala kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt kannattaa kuitenkin kiinnittää huomiota siihen, että ei vääristellä sitä, mitä viime kaudella tehtiin. Viime kaudella nimenomaisesti alennettiin näitä maksuja, jotka vaikuttavat lapsiperheiden arkeen. Esimerkiksi varhaiskasvatusmaksuja alennettiin useaan otteeseen. Samoin loppukaudesta säädettiin tänä syksynä voimaan tullut oppimateriaalilisä, joka helpottaa pienituloisten toisen asteen opiskelijoiden mahdollisuuksia käydä toista astetta. Nämä asiat varmasti helpottavat arjessa pärjäämistä.

Kuten täällä aiemmissa keskusteluissa on hyvin tuotu ilmi, viime kaudella myös kompensoitiin arkeen aiheutuvat muut maksukorotukset verotuksen kevennyksillä. Näin kokoomus tekisi myös nyt. Me keventäisimme verotusta vielä sen lisäksi, jotta työstä jäisi aina enemmän käteen kuin siitä, että ei käy töissä.

Puhemies Matti Vanhanen: Myönnän vielä vastauspuheenvuorot edustajille Kimmo Kiljunen, Marttinen, Kiviranta ja Lindén. Sen jälkeen siirrytään puhujalistaan.

15.19 Kimmo Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oppositio on täällä nostanut tikun nokkaan polttoaineveron. Kyllä, me nostamme polttoaineveroa suurin piirtein inflaation verran, ei siis sen enempää. Jos ylipäätään liikenteen verotusta mietitään, niin kai polttoainevero on se järkevin muoto, koska se kohdistuu siihen käytön määrään eikä muuntyyppisiin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 75/2019 vp

Sitten tästä verojärjestelmästä: Edustaja Vartiainen täällä totesi, että jos verohelpotuksia halutaan tehdä, niin niitä on järkevintä tehdä tuloveroon. Olen teidän kanssanne samaa mieltä, mutta täydennän sitä. Niitä on järkevintä tehdä nimenomaan pienituloisimpien ja keskituloisten tuloveroon. Sen sijaan on järkevää hieman kiristää suurimpia tuloluokkia. Näin vahvistamme tuloverojärjestelmässä progressiivisuutta, koska suomalainen verojärjestelmään tosiasiaassa ei ole progressiivinen vaan regressiivinen: mitä suuremmat tulot, sen pienemmät verot. Vähän suuremmilla tuloilla mennään jo pääomatuloutuksen puolelle, yhtiöitetään itsensä ja saadaan pääomatuloina tulot, ja kun on oikein suuret tulot, niin rahat ovatkin veroparatiiseissa, lähestytään jo nollaverotusta. [Puhemies koputtaa] Mitä järkevintä on tuloveroja helpottaa, mutta muistakaa tämä koko verojärjestelmän luonne: se on regressiivinen.

15.20 Matias Marttinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Täällä edustaja Viitanen opasti meitä nuorempia kollegoita lukemaan mietinnön kokonaan. [Pia Viitasen välihuuto] — Edustaja Viitanen, mietintö on kyllä luettu, mutta tässä edustaja Viitasen puheenvuorossa itseäni häiritsee kaikkein eniten se, että te menette nyt kilpailukyksopimuksen selän taakse ja toteatte, että siitä johtuen nämä sivukulut nousevat.

Arvoisa puhemies! Rinteen hallitus on tuonut tähän taloon budjetin. Joka vuosi hallitus ottaa kantaa veropolitiikkaan ja tuo sen ehdotuksen tähän taloon. Kysyisinkin nyt hallituspuolueiden kollegoilta: onko tämä budjetti nyt siis Rinteen hallituksen valmisteleva, vai onko tämä Sipilän hallituksen budjetti, jota me täällä nyt oikein käsittelemme? Te ette tunnuta nyt antavan ymmärrystä sille, että käytännössä teillä on ollut kaikki eväät käsissänne huolehtia siitä, [Puhemies koputtaa] että palkansaajan verotus ei kiristy ensi vuonna, kuten se nyt tekee.

15.22 Esko Kiviranta kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun nyt sain puheenvuoron, niin voisin todeta, että minusta edustaja Viitanen täällä ihan asiallisesti kuvasi tämän tilanteen.

Minusta tämä hallituksen tuloverotusta koskeva esitys on ihan tasapainoinen. Siinä tehdään ansiotasoon ja inflaatiotarkistusasteikkoihin kaikilla tulotasoilla 3,1 prosentin muutos. Pienituloiset otetaan huomioon 200 miljoonan euron määrällä erityisesti työtulovähennyksen, eläketulovähennysten ja kunnallisverotuksen perusvähennyksen kautta. Tällä on osin tarkoitus kompensoida tätä liikennepolttoaineiden valmisteveron korotusta.

Minulla on edelleen se käsitys ja kanta, että nuo eläke- ja työttömyysvakuutusmaksujen siirrot työnantajilta palkansaajille, siltä osin kuin niitä siirrettiin, on kompensoitu jo ainakin kertaalleen.

15.23 Aki Lindén sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On helppoa puhua heti veroasiantuntijan perään tässä. Meillä on käsittelyssä tuloveroasteikko, ja on erittäin tärkeätä, että me olemme tässä keskustelussa tehneet eron tuloveroasteikon ja muiden veroluontoisten maksujen välillä.

Tässä edustaja Kiljunen hieman aikaisemmin laajensi tätä keskustelua hieman. Meillä on koko valtion budjetissa 47 miljardia verotuloja. Siitä 20 miljardia tulee itse asiassa arvonlisäveron kautta. Nyt kun me puhumme tuloveroasteikosta, se koskee käytännössä 6:ta miljoonaa meidän verotuksestamme. Noin 12 prosenttia koko meidän verotuotostamme on tässä käsittelyssä. Tämä on erittäin tärkeä asia, ja kun tähän tehdään 3,1 prosentin inflaa-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 75/2019 vp

tiotarkistus, merkitsee se käytännössä sitä, niin kuin täällä on todettu, että samalla tulolla jää ensi vuonna enemmän käteen kuin jää tänä vuonna. Tämä muutos on ihan selkeä, mutta tähän on nyt haluttu liittää koko ajan tämä veroluontoisten muiden maksujen osuus, niin kuin tässä moneen kertaan on todettu.

Puhemies Matti Vanhanen: Siirrytään puhujalistaan. Aika moni puhuja äsken sai vastauspuheenvuoron, mutta jatketaan. — Edustaja Viitanen. — Saa peruuttaakin. [Pia Viitanen: En peruuta!]

15.24 Pia Viitanen sd: Puhemies! Olin tosiaankin siinä uskossa, että olen pyytänyt debattipuheenvuoroa, mutta kyllä minä mielelläni tässä jatkan vielä hivenen tätä keskustelua.

Ensinnäkin voin todeta edustajalle siellä perussuomalaisten joukossa, että kyllä siellä Tammelan torilla edelleen valitettavasti minulle tullaan muistelemaan, ihmettelemään sitä, että kuinka kävikään niin, että kun edellinen hallituskausi alkoi, niin perussuomalaiset ensimmäiseksi nostivat bensaveron ja hyväksyivät esimerkiksi lasten päivähoitoon ryhmäkojojen suurennuksia, ja samaan aikaan kuitenkin nyt sitten Tampereella tehdään arvovalintoja sen suhteen niin, että edelleenkin, huolimatta sen hallituksen arvovalinnoista, emme näitä ryhmäkojoja nosta. Tällaista se on myös kuntatasolla, arvovalintoja tehdään, ja onneksi oikeudenmukaisuuden puolesta, kuten tässäkin esityksessä on tehty.

Puhemies! Tässä aika hyvin edustaja Kiviranta edellä vahvisti sen, minkä sanoin, ja todellakin kehoitan ystävällisesti vain, että kannattaa katsoa nyt tämä mietintö tarkkaan, koska siellä lukee nämä faktat. Siellä on aina kerrottu vähän historiasta sekä tästä, mitä tämä nykyinen esitys aiheuttaa.

Puhemies! Mitä tulee sitten kaiken kaikkiaan tähän kokoomuksen politiikkaan — siitäkin on täällä jo jonkin verran debattia käyty — niin myös minä kuulun niihin edustajiin, jotka ihmettelevät sitä, että kokoomus täällä omissa vaihtoehtoisissaan vaatii entistä mittavampia veronkevennyksiä myös kaikkein suurimpiin tuloluokkiin ja samaan aikaan moittii vahvasti Rinteen hallituksen antamia esityksiä, joissa muun muassa parannetaan ihmisten perusturva, pienituloisten ihmisten asemaa. Ja samaan aikaan moititaan muuten sitten vielä esimerkiksi aktiivimallin roskiin pistämistä, ja sitten omissa vaihtoehtoisissa leikkauksia jatketaan nimenomaan työttömyysturvaan, asumistukeen, toimeentulotukeen.

No, eikö nyt tämä yhtälö jo kerro kaiken? Meillä on eri puolueita, erilaisia arvomaailmoja: toiset painottavat sitä, että yhteisiä verorahojakin tarvitaan, jotta voimme panostaa koulutukseen, oikeudenmukaisuuteen, eriarvoisuuden torjumiseen, köyhyyden vähentämiseen, ja toisilla on sitten sellainen käsitys, että okei, kyllä pienituloisia voidaan hieman kurruttaa, kunhan varmasti sitten se suurituloisen saa omansa ja jopa hieman enemmän kuin tässä ehkä suhteellisuus osoittaisi. Eli arvoeroja on. Tämäkin keskustelu sen on osoittanut.

15.27 Matias Marttinen kok: Arvoisa herra puhemies! Tästä keskustelusta voidaan vetää ainakin muutama johtopäätös. Ensimmäinen on se, että kaikesta tästä puolustelupuheesta riippumatta, mitä täällä hallituspuolueiden kollegat ovat meille puhuneet, tosiasiasa tavallisen ahkeran työssäkäyvän suomalaisen verotus kiristyy ensi vuonna, ja sen taustalla ovat nämä veroluontoiset maksut, jotka nousevat. Ja nyt täällä hallituspuolueiden kollegat ikään kuin viittaavat kintaalla siihen siten, että teillä ei ole ollut mahdollisuutta vaikuttaa. Totta kai teillä on ollut mahdollisuus vaikuttaa. Teillä on ollut mahdollisuus tehdä semmoinen budjetti, joka huomioi myös sen, että se tavallinen palkansaaja, kun hän tulee

Pöytäkirjan asiakohta PTK 75/2019 vp

töistä kotiin ja hän saa palkanauhan, näkee sen, että hänen verotuksensa joko säilyy samana tai mieluusti jopa hieman kevenee. Käytännössä kaikki nämä työkalut ovat totta kai hallituksen käsissä.

Ja kun on keskusteltu siitä, pitääkö hallituksen huomioida budjettia tehtäessä myös veroluontoisten maksujen muutokset, niin siis totta kai täytyy. Olen entisessä työssäni valtiovarainministeriössä näiden asioiden kanssa useamman vuoden tehnyt töitä, ja se on aivan luonnollinen osa, että kun budjettia valmistellaan, niin sen yhteydessä käydään läpi se, millä tapaa nämä veroluontoiset maksut muuttuvat, miten se vaikuttaa eri tulotasoilla ihmisten asemaan, ja sen pohjalta kokonaisuutena arvioidaan sitä, millä tapaa veropolitiikkaa seuraavana vuonna halutaan tehdä. [Pia Viitanen: Ette usko valtiovarainministeriön laskelmia!] Mutta, arvoisa puhemies, ehkä tämä riittää nyt tästä, koska tämä lienee kaikille myös tullut selväksi.

Edustaja Viitanen täällä viittasi kokoomukseen, että me olemme kritisoineet pienituloisten aseman parantamista tai että me emme ikään kuin tätä linjaa ajaisi. Haluan nyt oikaista edustaja Viitaselle, mistä on kyse. Jos te luette kokoomuksen vaihtoehtobudjetin, niin huomaa, että me olemme esittäneet siellä pienituloisten eläkeläisten aseman parantamista, me olemme esittäneet työn verotuksen keventämistä, myös eläkeläisten verotuksen keventämistä kaikilla tulotasoilla. Meidän huolestamme, mistä koko syksy on täällä keskusteltu, liittyy siihen, että ero hallituksen ja kokoomuksen välillä on se, että te olette kiristämässä verotusta, siirtämässä kaikki työllisyystoimet pitkälle tulevaisuuteen, ottamassa lisää velkaa ja toivotte, että kaikki asiat tulevat hoidetuksi. Me olemme kertoneet avoimesti ja rehdisti, millä keinoilla Suomeen saadaan 60 000 uutta työpaikkaa, tämän maan talous kuntoon, jolloin voimme myös siirtää rahoitusta näihin tärkeisiin kohteisiin, voimme huolehtia siitä, että palkansaajien kannattaa jatkossakin käydä töissä ja — mikä tärkeintä — että yhä useampi suomalainen voi nousta köyhyydestä työnteolla taas parempaan asemaan. Tämä on meille olennaista ja tärkeää. [Puhemies koputtaa] Ja tämä kokoomuksen vaihtoehtobudjetti on täysin teidän käytettävissänne, ja toivomme toki, että siihen myös tartutte.

15.30 Ben Zyskowicz kok: Arvoisa herra puhemies! Vielä tästä kilpailukyky sopimuksista. Se on aivan perusteltua, että julkisen sektorin palkansaajat pitävät sopimusta epäoikeudenmukaisena, koska vain heidän lomarahojaan leikattiin. Olen moneen kertaan sanonut täällä ja sanon nytkin, että jos katsottiin välttämättömäksi leikata palkansaajien lomarahoja, niin oikeudenmukaista olisi tietysti ollut leikata kaikkien lomarahoja eikä vain julkisella sektorilla työskentelevien palkansaajien lomarahoja.

Sinänsä kilpailukyky sopimus on mainettaan paljon parempi. En ymmärrä, että tässäkin salissa sitä pidetään suunnilleen kirosanana ja samoin tuolla työntekijä järjestöissä ainakin niiden johtajien toimesta. Tosiasia on se, että kilpailukyky sopimus myötävaikutti siihen, että Suomeen saatiin tuhansia, itse asiassa kymmeniätuhansia, uusia työpaikkoja. [Kimmo Kiljunen: Eiköhän se ollut kansainvälinen talousbuumi!] — En väitä, että 140 000, se olisi liikaa laskea kaikki työllisyyden parantuminen viime vaalikaudella kilpailukyky sopimuksen piikkiin, mutta voitaneen olla yksimielisiä siitä, edustaja Kiljunen, että ainakin tuhansia. Ja minä luulen, että voitaisiin olla yksimielisiä jopa siitä, että jopa kymmeniä tuhansia uusia työpaikkoja saatiin Suomeen sen ansiosta, että tehtiin kilpailukyky sopimus. [Kimmo Kiljusen välihuuto] No, kun näin on, niin luulisi, että täällä porukat yli puoluerajojen toteaisivat, että se oli hyvä sopimus, kun työttömät saivat töitä, työttömien lapsiperheiden

Pöytäkirjan asiakohta PTK 75/2019 vp

isät ja äidit saivat töitä, mutta ei kelpaa, kun ei työttömyysturvaa korotettu. Se on demareille tärkeämpää kuin se, että ihmiset saavat töitä.

No, sitten täällä edustaja Viitanen jatkaa sitä vanhaa mantraansa, että kokoomus tässä pakotti — voi, voi. Oliko se nyt niin, edustaja Viitanen, että kokoomus se pakotti kansanedustaja Viitasenkin täällä eduskunnassa viime kaudella asettumaan kilpailukyky sopimuksen kannalle? Miten se kokoomus, edustaja Viitanen, onnistui tekemään sen, että se pakotti teidätkin ja koko teidän puolueenne asettumaan kilpailukyky sopimuksen kannalle? [Pia Viitanen pyytää vastauspuheenvuoroa]

Sen jälkeen, puhemies, haluan vielä todeta, että tämä on hyvin akateemista keskustelua, mitä tohtori Lindén ja edustaja Suomela kävivät siitä, että ei verotus kiristy. Ei, verotus ei kiristy, mutta ne ovat ne veroluonteiset maksut, jotka nousevat. Eihän tavallinen palkansaaja todellakaan mieti, kun hänelle jää palkasta vähemmän käteen, ei hän mieti, paljonko tästä johtuu veroasteikosta ja paljonko johtuu veroluonteista maksuista. [Heikki Vestman: Niinpä, juuri näin!] Tämä hallitus kiristää tavallisten keskituloisten ja jopa pienituloisten palkansaajien verotusta juuri sen vuoksi, että se jättää kompensoimatta nämä maksukorotukset, jotka todellakin johtuvat kilpailukyky sopimuksesta — en ole sitä ollenkaan kiistämässä.

Mitä tulee kokoomuksen budjettilinjaan, niin, edustaja Viitanen, me emme ole leikkamassa näistä hyvistä kohteista, koulutuksesta ja muualta. Tutustukaa meidän vaihtoehtobudjettiimme, niin huomaatte, että voidaan samanaikaisesti toimia, kuten esitämme.

15.33 Juhana Vartiainen kok: Arvoisa puhemies! Täällä käydään periaatteellista keskustelua sosiaaliturvan tasosta ja siitä, miksi sosiaaliturva on olemassa. Minä kuuntelen näitä edustaja Viitasen puheenvuoroja hiukan pahoilla mielin, samalla tavalla kuin minä olen kuunnellut koko tätä asiaa koskevaa keskustelua, koska pitäisihän sen olla meille kaikille selvää tässä salissa — ja Suomessa melkein kaikille on selvää — että hyvän sosiaaliturvan tason ja toisaalta työllisyyden välillä on vaikea valinta, trade-off, ristiriita. Me haluamme tietysti ylläpitää hyvää sosiaaliturvaa kaikissa Pohjoismaissa, mutta samalla meidän pitäisi olla tietoisia siitä — ja kyllä minä luulen, että tekin itse asiassa olette tietoisia siitä — että se synnyttää työnteon kannustinongelmia, jotka Suomessa ovat merkittäviä ja merkittävämpiä kuin muissa Pohjoismaissa. Tämä on eräänlainen pohjoismaisen politiikan perusristiriita.

Me olemme nyt meidän varjobudjetissamme ratkaisseet sitä pikkiriikkisen eri tavalla kuin te, [Kimmo Kiljunen: Aika lailla eri tavalla!] kuitenkin niin, että meidän näillä aika pienillä sosiaaliturvan kiristyksillämme saadaan eduskunnan ekonomistien laskelman mukaan merkittäviä työllisyysvaikutuksia. Eihän tämä meidän vaihtoehtobudjettiimme siitä johdu, että me jotenkin haluaisimme köyhydyttää ihmisiä tai jotain sellaista kuin te annatte ymmärtää. Se, että te annatte sen kuvan, että tätä koko ristiriitaa ei olisi ja tämä olisi vain hyvien ja pahojen ihmisten välistä kinastelua, minun mielestäni saa suomalaisten silmissä koko eduskunnan näyttämään aika hölmöltä. Ihan kuin me emme tietäisi, mistä tässä oikeasti on kysymys. Suomessa on merkittäviä työnteon kannustinongelmia. Ne ovat totta puhuen merkittävämpiä kuin muissa Pohjoismaissa, ja senpä takia meillä on myös pysyvästi korkeampi työttömyys Suomessa. Suomen rakenteellinen työttömyyshän on arvioitu jonnekin 7 prosentin pintaan tutkimuslaitosten toimesta, ja nämä työnteon kannustinongelmat ovat yksi ihan keskeinen tekijä tässä. Voita isiinko tästä edes puhua aikuisten kesken ja ymmärtää tämä sosiaaliturvan tason ja työllisyyden välinen ristiriita?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 75/2019 vp

Lopuksi, jos tätä pikkusen akateemista keskustelua työnantajamaksuista saa jatkaa, voisi todeta sen, että tutkimus sanoo kuitenkin aika yksiselitteisesti sen, että näillä maksuvastuun muutoksilla työnantajilta palkansaajille tai toiseen suuntaan ei ole pitkän aikavälin työllisyysvaikutuksia, vaan ne näkyvät sitten pitkällä aikavälillä lähinnä palkoissa. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Viitanen on haastettu niin moneen kertaan, että vastauspuheenvuoro hänelle. Hänen jälkeensä palataan puhujalistaan.

15.36 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mukavaa, että saa vastata. — Ensin edustaja Zyskowiczille, joka on kovin riidanhaluisella tuulella nyt, sanon nyt kolmannen kerran, että kyllähän se kilpailukyky sopimus kuitenkin tuli tuossa muodossaan siitä, että kokoomus toi nämä pakkolakiuhat pöytään ja sitä kautta sitten uhkailtiin ennalta kuulumattomalla tavalla palkansaajia esimerkiksi tällaisilla erilaisilla heikennyksillä ja leikkauksilla. [Ben Zyskowicz: Kuka teitä painosti?]

Mitä tulee sitten edustaja Vartiainen äskeiseen puheenvuoroon, niin sehän kuulutti tätä aikuisten oikeesti -terminologiaa, ja sanoisin kyllä ihan juuri tällä samalla terminologialla, että kuka uskoo — kuka uskoo — että sillä, että kurjistetaan työttömiä ja säädetään aktiivimalleja, ratkaistaan Suomen työllisyysongelma ja työllistetään työttömiä. Kyllähän nyt jo selvisi, että aktiivimalli oli kurjistamismalli, se oli leikkausmalli, se ei työllistänyt, ja jos joku nyt haluaakin väistämättä uskoa siihen, että vain leikkaamalla ihminen työllistyy, niin minäpä en usko. Minäpä väitän myöskin jopa, Vartiainen, että ei silläkään, että pienituloisten toimeentuloa parannetaan, työttömyyttä pahenneta. Päinvastoin sillä tehdään inhimillisyyttä elämään, ostovoimaa kansalle ja sitä kautta elinvoimaa talouteen.

Puhemies Matti Vanhanen: Puhujalistaan.

15.37 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Ihan muutama kommentti tähän käytyyn keskusteluun:

Ensinnäkin näistä veronluontoisista maksuista: totta kai on ihan selvää, että kun veronluontoiset maksut nousevat, niin sitä kautta sitten pienenee kansalaisen käteenjäävä tulo, ja siinä mielessä kansalainen ei todellakaan katso sitä, tapahtuuko tämä verotuksen kautta vai veronluonteisten maksujen kautta.

Täällä on käyty myös hyvää keskustelua sosiaaliturvan tasosta, ja kyllä on ymmärrettävää, että tämä sosiaaliturvajärjestelmä luo itsessään kannustinloukkuja, jos samanaikaisesti kun sosiaaliturvan tasoa nostetaan, niin kuin tämä hallitus on tekemässä, ei pystytä huolehtimaan myös verotuksen ja toisaalta palkkatulon ja sosiaaliturvan yhteensovittamisesta niin, että se yhteensovitettuna on edelleenkin kannustavaa työpaikkojen vastaanottamiseen. Samanaikaisesti on pidettävä huoli myös siitä, että sitten yrityksillä on kannustimia tarjota niitä työpaikkoja. Muutoin todellakin joudutaan siihen tilanteeseen, että erilaiset kannustinloukut nousevat niin teoriassa kuin todellisuudessaakin. Tämän takia kristillisdemokraatit ovat olleet esittämässä jo pitkään tätä kannustavan perusturvan mallia, jotta me voisimme huomioida sekä verotuksen, sosiaaliturvan että palkkatulon yhteensovittaminen. Tämä on kaikkein keskeisimpiä uudistuksia silloin, kun me mietimme, millä tavalla pystytään saamaan kannustinloukut meidän järjestelmästäme pois, ja tämä on todella tärkeää, kun mietitään pohjoismaisen hyvinvointimallin tulevaisuutta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 75/2019 vp

No, ehkä muutama sana sitten näistä, mitä täällä on vastalauseissa nostettu esille, sellaista vähennyksistä, joita myöskin kristillisdemokraatit omassa vaihtoehtobudjetissaan ovat olleet tukemassa ja kannattamassa:

Elikkä ensinnäkin lapsivähennys, joka on siltä ajalta, kun kristillisdemokraatit olivat hallituksessa. Silloin olimme luomassa tätä lapsivähennystä, ja meidän mielestämme lapsivähennys kannattaisi palauttaa, koska tämä on ehdottomasti sellainen verotuksellinen keino, jolla pieni- ja keskituloisia lapsiperheitä voidaan verotuksen kautta olla tukemassa.

Kotitalousvähennyksen leikkaus tulisi poistaa kokonaan, koska kotitalousvähennyksellä on vaikutusta paitsi harmaaseen talouteen, myöskin sitten juuri siihen, että tällaiset pienet yritykset, yhden kahden hengen yritykset, pystyisivät enemmän palkkaamaan työntekijöitä.

Kolmantena se, mikä nyt ei näissä vastalauseissa tule esille mutta on hallituksen esityksessä: eläketulovähennyksen korottaminen. Tämä on tärkeä, ja kristillisdemokraatit olisi tekemässä tähän suuremmankin korotuksen juuri sen takia, että jokainen hallitushan vuorollaan on kyllä ollut nostamassa takuu- ja kansaneläkettä, ja se on tietysti hyvä, mutta tässä tahtoo käydä niin, että pienimpien työeläkkeitten saajien kohdalla se ikään kuin kannustin siihen, että heidän työurallaan on ollut joku merkitys, alkaa käydä aika vähäiseksi. Elikkä kohta meillä takuueläke rupeaa nousemaan suurin piirtein samoille tasoille kuin pienimmät työeläkkeet, ja eläketulovähennys olisi sitä kautta äärimmäisen tärkeä tapa [Puhemies koputtaa] verotuksellisesti helpottaa näitten ihmisten asemaa.

15.41 Veikko Vallin ps: Arvoisa puhemies! Kuten tiedämme, yhä useammat koulutetut suomalaiset muuttavat ulkomaille monista syistä, ja yksi niistä on parempi palkka ja matalampi verotus. Suomi ei ole erityisen houkutteleva maa hyvätuloisillekaan juurikin korkean työn verotuksen takia. Korkea verotus myöskin karkottaa yrittäjiä muihin maihin.

Edustaja Suomela sanoi, että tuloveroprosentilla ei olisi merkitystä työelämässä. Väitän, että verotuksella on suuri merkitys työelämässä. Suomen pitäisi alentaa työn ja yrittäjyyden verotusta kaikissa tuloluokissa. Vain sitä kautta Suomen veto- ja pitovoima parane. Hallituksen pitäisi ymmärtää, että veroja korottamalla Suomesta tulee entistä luotaantumattomampi niille osaajille, joita Suomi nyt tarvitsee.

15.42 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa herra puhemies! Täällä on monia hyviä puheenvuoroja käytetty, mutta nyt vähän jään ihmettelemään erityisesti edustaja Viitasen puheenvuoroa. Hän on verojaoston puheenjohtaja, [Eduskunnasta: Tuntee asian!] ja hän ei nyt ole nostanut esille ollenkaan näitä yrittäjävähennyksen ja metsälahjavähennyksen asioita, joita te niin julmasti vastustitte vielä puoli vuotta sitten. Mihin ne ovat hukkuneet? Johdonmukaisuus vaatisi, että nostaisitte ne esille. Me tosin kannatamme tätä yrittäjävähennystä ja pidämme sitä erittäin tärkeänä, [Pia Viitanen: Miksi te sitten haluatte sen nostaa esille?] koska me olemme yrittäjäystävällinen työväenpuolue.

Arvoisa puhemies! Täällä on nostettu esille nämä eräät määrärahakysymykset, esimerkiksi arvonlisävero, joka ei tässä nyt kyllä ole esillä sinänsä. Arvonlisäveron rajan nostaminen edellyttää Euroopan unionin myönteistä suhtautumista asiaan, ja sen tähden asia ei voi vuoden alusta edes tulla voimaan, [Pia Viitanen: Eivät kai perussuomalaiset pelkää Euroopan unionia?] mutta se siitä.

Omaishoidon osalta hämmästelen syvästi sitä, että nyt hallitus huonontaa omaishoitajien asemaa ja tätä verotuksellista kohtelua. Meillä on tavoitteena, että omaishoidon tuki

Pöytäkirjan asiakohta PTK 75/2019 vp

saataisiin verovapaaksi. Se voitaisiin tehdä esimerkiksi nyt niin — tässä emme tosin vastalauseita esitä, mutta itse pidän mahdollisena ja järkevänä — että annettaisiin omaishoidon tuesta esimerkiksi 30 prosentin verovähennys, johon se meidän määrärahamme riittäisi, ja näin edeten päästäisiin siihen suuntaan, että omaishoitoa todella arvostettaisiin. Se on äärettömän tärkeä osa meidän järjestelmäämme, mutta se on hoitajille ja hoidettaville erittäin raskas. Sen tähden toivoisin, että hallituskin siihen asiaan vakavasti paneutuisi.

Sitten ihan tästä peruslinjasta verotuksessa: Täällä kokoomus ei ole tuonut ihan rehellisesti tai avoimesti esille omaa linjaansa. Nimittäin kokoomuksen vaihtoehto kyllä merkitsee köyhien ihmisten lisääntymistä ja hyvin rikkaiden menestymistä tässä veromallissa. Perussuomalaisille lähtökohta on se, että pieni- ja erityisesti keskituloiset saisivat kevenystä verotukseensa ja näin saataisiin pureuduttua työllisyyteen. Aivan toisin kuin edustaja Suomela sanoi, niin me lähdemme siitä, niin kuin edustaja Vallin äsken mainitsi, että kyllä verotuksella ja näillä maksuilla on oleellinen merkitys työllistymisessä, sekä [Puhemies koputtaa] työn vastaanottamisen kannattavuudessa että ihmisten toimeentulossa, niillä tuloilla, mitkä he saavat.

15.45 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Edustaja Marttinen — ja kokoomuslaiset täällä jo aikaisemminkin — ovat käyttäneet hienoja ilmaisuja. He ovat vahvasti — niin kuin he sanoivat — tavallisten ja ahkerien suomalaisten puolella, ja sitten tulee se pitkä tarina. [Heikki Vestman: Kyllä! — Juhana Vartiainen: Hyvin sanottu!] Tämä vaikuttaa hyvältä asialta. Minä haluan kertoa teille, että hallituksemme on ilman muuta tavallisten, ahkerien, lapsia rakastavien, äidilleen kukkia vievien, veteraaneja muistavien suomalaisten puolella. 70 prosentilla näistä suomalaisista — kerron, ottakaa ne kaikki epiteetit siinä huomioon — tulevat käteen jäävät tulot tämän budjettiesityksen kautta paranemaan. Eli me aidosti rakastamme näitä ihania, tavallisia suomalaisia, jotka ovat myöskin ahkeria, ja tämä on otettava lähtökohdaksi.

Edustaja Vartiainen halusi älykkäämpää keskustelua. Hän oli sitä mieltä, ettei pitäisi puhua sillä tasolla, että täällä on hyviä ja pahoja, vaan pitäisi puhua ihan vakavasti siitä, mikä on sosiaaliturvan ja työn välinen mahdollinen ristiriita. Tästähän te puhuitte. Minäkin olen kyllä samaa mieltä, että on turha leimata ketään erityisesti hyväksi tai pahoiksi, kun me käymme poliittista debattia, mutta haluaisin sanoa, että kokoomus on kieltämättä hyvä suurituloisten kannalta. Ehdottomasti te olette suurituloisten asianajajia täällä, ja te olette hyviä heidän kannaltaan. Me yritämme olla hyviä tämän suomalaisten valtaenemmistön kannalta. Me haluamme oikaista tulonjakoa tässä yhteiskunnassa, ja sen takia me erityisesti painotamme verohelpotuksia muun muassa pienituloisille ja keskituloisille ihmisille. Tämä on meidän lähtökohtamme. Jos te nostatte esiin tämän työn ja sosiaaliturvan välisen ristiriidan, niin meillä on olemassa maita, edustaja Vartiainen, meillä on olemassa maita — ja voin ruveta teille luennoimaankin niistä, jos te haluatte — joissa sosiaaliturvajärjestelmää ei ole käytännössä ollenkaan, se on nollatasolla. Jos te tavoittelette sitä ja kuvittelette, että siellä kaikki tekevät töitä — monet tekevätkin töitä, kun on pakko tehdä töitä, kun ei mitään muuta tukea yhteiskunnassa ole ja lähes nollapalkoilla tehdään, dollarilla päivässä tullaan toimeen ja niin edelleen. Tämä on se yhteiskunta, jos te haluatte sen äärimmilleen viedä, joka on siellä päässä. Me emme halua, kuten täällä ovat monet edustajat todenneet, ikään kuin työllistää sitä kautta, että me kuritamme työttömiä ja leikkaamme toimeentulotukea. Me emme halua sitä tehdä, kun me puhumme silloin kaikkein haavoittuvimmista suomalaisista ihmisistä. Meidän täytyy heidänkin elintasonsa turvata jollekin tasolle. Me

Pöytäkirjan asiakohta PTK 75/2019 vp

haluamme työllistää — haluamme työllistää, uskokaa se — mutta emme näiden kaikkein pienituloisimpien kustannuksella.

15.48 Aki Lindén sd: Arvoisa puhemies! Minusta on ihan hyvä, että kokoomuksenkin edustajat täällä nyt tällä kertaa — toisin kuin muistaakseni noin kuukausi sitten — korostivat sitä, että kyllä tuloveroasteikko ja veroluontoiset sosiaaliturvamaksut ovat eri asia. On myös toki aivan totta, että yhdessä ne sitten siihen käteenjäävään tuloon vaikuttavat, mutta ne ovat eri asia. Täällä ollaan käyty jo moneen kertaan läpi niiden historia, ja nyt me olemme käsittelemässä tuloveroasteikkoja. Ja niin kuin todettiin, sinne ollaan tekemässä 3,1 prosentin inflaatiotarkistus, mikä on käytännössä sama asia kuin tuloveron aleneminen sen vaikutuksesta. Eli samasta tulosta maksetaan ensi vuonna tätä vuotta vähemmän veroa sen takia, että sitä tuloveron inflaatiotarkistusta tehdään 3,1 prosentin verran.

Mutta me olemme täällä puhuneet myös hyvinvoinnin rahoittamisesta, ja nyt itse korostin siinä lyhyessä debattipuheenvuorossani sitä, että progressiivinen tulovero muodostaa meillä 6 miljardin euron verotuoton. Valtion keräämät verotulot yhteensä ovat 47 miljardia euroa. Kun siihen lisätään kuntavero ja sitten sosiaaliturvamaksut, me puhumme 95 miljardista eurosta, ja se on se 42 prosenttia, joka muodostaa veroasteen meidän koko bruttokansantulostamme, 230 miljardista. Juuri nyt Pohjoismaat ovat tällaisilla tasoilla — 42, 43, 44. Me olemme Suomessa olleet silloin 90-luvun laman aikoina ja sen jälkeen korkeammalla tasolla, ja minusta tämä 42 prosenttia on kohtuullisen korkea taso. Se on OECD-maiden kuudenneksi korkein, mutta se on juuri se taso, jolla me voimme ylläpitää niitä asioita, joissa me sitten toisaalta niissä rankingeissa sijoitumme aina sinne viiden tai kolmen parhaan maan joukkoon, viime aikoina sitten jopa sinänsä vaikeasti määriteltävän onnellisuuden kärkimaaksi, mutta tällainen yleinen turvallisuus ja hyvinvoinnin taso täällä meillä Suomessa on.

Ja ihan viimeisenä kommenttina vielä tästä kannustavuudesta: Minusta se, mitä edustaja Vartiainen totesi tutkimukseen perustuen, ei varmaan sinänsä ole väärin enkä sitä kiistä, mutta otan aivan tällaisen arkikokemuksen esimerkiksi. Tässä edustajakollegat tietänevät tausta-ammattini: olen tehnyt pitkään lääkärin töitä, ja se on käytännössä tarkoittanut sitä, että palkkatulotaso on ollut suhteellisen hyvä. Silloin, kun meidän progressiivinen verotuksemme oli kireämpää, lääkärit eivät tehneet vähemmän ylitöitä, vaan itseasiassa he tekivät niitä enemmän kuin tänä päivänä. Eli ei se ole ollenkaan yksiselitteinen asia, että jos meillä on tietyn tasoinen veroaste, niin se vähentää sitä ylimääräisten töiden tekemistä, vaan [Puhemies koputtaa] tällä hetkellä näitä pyritään kiertämään erilaisin keinoin, niin kuin täällä jo muun muassa edustaja Viitanen ja edustaja Kiljunen ovat tuoneet esille.

15.51 Heikki Vestman kok: Arvoisa puhemies! Kyllä todella tässä salissa tarvitaan ahkeruuden puolustajia tänään. [Pia Viitanen: Se on totta!] Toden totta, suomalaisten pitäisi saada pitää entistä suurempi osuus oman työnsä hedelmistä itsellään. Hallituspuolueet mainostavat täällä kevennyksiä, mutta todellisuudessa kyse on kiristyksistä. Puhutaan asioista niiden oikeilla nimillä. Rinteen hallitusohjelma ei palkitse ahkeruudesta, koska palkansaajalle jää ensi vuonna vähemmän käteen. On hallituksen valinta olla kompensoimatta sivukulujen nousua palkansaajille. Valtiovarainvaliokunnan mietinnössä todetaan tämä suoraan. Työn verotus kiristyy esityksen mukaan kokonaisuutena katsottuna noin alle 14 300 euroa sekä yli 24 000 euroa vuodessa ansaitsevilla. Siis lähes jokaisella palkansaajalla ki-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 75/2019 vp

ristyy työn verotus ensi vuonna, myös pienituloisilla. Ja aina vaan täällä mainostetaan, että verotus kevenee, kun se kiristyy. Työn verotus kiristyy, tämä on fakta.

Arvoisa puhemies! Ihmiset osaavat toden totta laskea, kannattaako työ. Jo reilulla keskiansiolla palkansaajalle jää nykyisin käteen tienaamastaan lisäeurosta alle puolet. Kannattaako tämä työn himoverotus? Kannattaako se? Ei kannata. Onko tämä oikeudenmukaista? Ei ole. Tässä ei ole sanalla sanoen mitään järkeä. Työn verotusta on kevennettävä. Jos halutaan Suomeen enemmän työtä, sitä pitää verottaa vähemmän. Jos kotiin on houkuttelevampaa ja kannattavampaa jäädä oleilemaan kuin mennä töihin, kotiin myös jäädään. Ei kannata aliarvioida ihmisten laskutaitoa. Veronmaksajain Keskusliiton arvion mukaan keskituloinen kahden palkansaajan perhe menettää ensi vuonna 320 euroa pelkästään työn verotuksen kiristymisen vuoksi. Kaiken päälle kotitalousvähennysleikkuri sivaltaa, ja tämä osuu erityisesti lapsiperheisiin ja senioreihin. Kokoomukselle ei käy se, että ahkeria kuritetaan, vieläpä tilanteessa, jossa Suomi tarvitsee kaikki työtunnit. Nostan edelleen esille kokoomuksen vaihtoehtobudjetin Virtasen esimerkkiperheen, jossa on kaksi mediaanipalkkaista vanhempaa ja joka käyttää keskimääräisen kotitalousvähennyksen. Tälle perheelle jäisi kokoomuksen vaihtoehdossa työstä käteen 670 euroa vuodessa enemmän kuin mitä Rinteen hallituksen budjetti tarjoaa. Se on paljon rahaa.

Arvoisa puhemies! Lisäksi nostan esiin ongelman, joka liittyy alun perin väliaikaiseksi tarkoitettuun solidaarisuusveroon eli korotettuun korkeimpaan valtion ansiotuloverotuksen progressiportaaseen. Onko mikään Suomessa niin pysyvää kuin väliaikainen vero? Solidaarisuusvero on tosiasiaa epäsolidaarisuusvero, ja se pitää poistaa. Alun perin tämä epäsolidaarisuusvero kohdistui yli 100 000 euroa ylittäviin vuosituloihin. Sitten se on laskettu koskemaan yhä alempia vuosituloja: ensin 90 000 euroa vuodessa, minkä jälkeen se on vakiintunut noin 72 000—76 000 euron vuosituloihin. Alarajan lasku siis lisää vero-aiippaa entistä useammalle. Keskimääräinen korkein rajaveroaste eli lisätuloista maksettava vero on tänä vuonna 57,2 prosenttia ennen työnantajan sivukulujen huomioimista. Kannattaako työnteko, kun lisätuloista viedään noin 60 prosenttia? Ei kannata palkansaajien mukaan. Esimerkiksi tässä Akavan viime vuoden kyselyssä puolet vastaajista koki, etteivät he ole osittain tai ollenkaan kiinnostuneita nykyistä vastuullisemmista työtehtävistä, sillä työtaakan kasvaessa ansiot eivät verotuksen vuoksi kasva tarpeeksi. Ja nyt hallitusohjelman mukaan epäsolidaarisuusveroa on tarkoitus jatkaa koko vaalikauden ajan.

Arvoisa puhemies! Tosiasia on se, että Suomessa työtä verotetaan kansainvälisestikin katsoen ankarasti. OECD:kin on huomauttanut, että Suomessa työn verotuksen verokiila on hyvin korkea. Järjestö suosittaa Suomea laskemaan järjestelmällisesti työn verorasitusta kasvun tukemiseksi. Lisäksi Lundin yliopiston tutkijan vuonna 2017 tekemän tutkimuksen mukaan Suomen korkeimmat marginaaliveroasteet sijaitsevat niin sanotun Laffer-käyrän verotuoton maksimoivan lakipisteen oikealla puolella. Suomeksi tämä tarkoittaa sitä, että käytännössä työn korkeiden sivukulujen sekä korkean verotuksen vuoksi erityisesti korkeimmilla tuloportaita verotuotot jopa laskevat veroprosenttia korotettaessa. Tämän tutkimuksen mukaan Suomessa korkeimmilla veroasteilla laskennallinen pienen veronalennuksen itserahoitusaste on 123 prosenttia. Eli käytännössä solidaarisuusveron laskeminen staattisessa laskelmassa 10 miljoonalla eurolla toisi dynaamisten vaikutusten jälkeen 12,3 miljoonaa euroa lisää verotuloja. Siis solidaarisuusveron laskeminen lisäisi verotuloja. Suomessa on sanonta ”kateus vie kalatkin vedestä”, ja tämä pätee myös verotukseen. Jätimme edustaja Heikkisen kanssa epäsolidaarisuusveron jatkamisesta kirjallisen kysymyksen viime perjantaina.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 75/2019 vp

Arvoisa puhemies! Työn pitää olla aina kannattavaa, ja ahkeruudesta pitää palkita. Silloin kaikki voittavat, niin puurtava ihminen kuin valtion kassa.

15.57 Ville Vähämäki ps: Kunnioitettu puhemies! Täällä on pidetty hyviä puheita, ja pääosin ne ovat tulleet tuolta salin vasemmalta laidalta. Edustaja Lindén muun muassa kommentoi näitä taulukkomuutoksia, indeksimuutoksia. Se on todellakin niin, että näitä taulukoita muutetaan sen mukaisesti, miten ansiotasot ovat nousseet. Tosiasia on se, että vaikka näitä moititaan, oppositiosta ei ole tullut vastaesitystä, eli ne on yleisesti hyväksytty. Aika monen vuoden ajan on toteutunut tämä tapa, että nämä taulukkomuutokset tehdään ansiotasomuutosten mukaisesti.

Enemmän minun mielestäni pitäisi puhua pienituloisuusasteesta, ja tässä täytyy antaa hallitukselle tunnustusta siitä, että hallitusohjelma ja tämä ensi vuoden budjetti vähentävät pienituloisia Suomesta 20 298 henkeä. Tämä paljastuu eduskunnan laskentapalvelun tekemästä laskelmasta. Meidän vaihtoehtobudjettimme vähentää 1 080 lasta pienituloisuudesta. Sitten kun taas katsoo ne laskelmat, mitä on tehty kokoomuksen vaihtoehtobudjetista, niin kokoomuksen vaihtoehtobudjetti taas lisää pienituloisuutta 28 201 hengen osalta. Yli 65-vuotiaitten henkilöitten osalta 2 168 henkilöä muuntuu pienituloiseksi. Kokoomuksen vaihtoehtobudjetti lisää Suomeen myöskin 14 585 pienituloista naista. Nämä ovat aika isoja lukemia.

Sitten kun pohdittu niitä työllisyysvaikutuksia, mitä vaihtoehtobudjeteissa on, niin tosiasiasahan on tilanne se, että hallituksella ei ole vielä esittää omaa työllisyysohjelmaa. Meiltä oma ohjelma on tulossa ensi vuonna, luultavasti siinä kehyspäätösten aikana noin suunnilleen. Tavoite on tehdä noin 80-kohtainen työllistämishjelma. Kokoomuksella oma työllistämishjelma toki oli, mutta on vähän hankala ajatella niin, että suhteutetaan vain sitä, että yhdellä puolueella on työllistämishjelma — hallituksella ei ole omaa, eikä meillä ole omaa — ja sitten sanotaan, että okei, suhteessa hallitukseen meidän ohjelmalla tulee niin ja niin monta työpaikkaa lisää. Minun mielestäni sitten vasta, kun kaikilla puolueilla ja hallituksella on kai omat työllistämishjelmat esittää, oikeasti tosiasiasa voidaan katsoa, mitkä ne vaikutukset tässä ovat. Ei minulla muuta.

16.00 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa herra puhemies! Tuossa aiemmassa puheenvuorossani taisin todella sanoa, että kiky-sopimus olisi tuonut 140 000 uutta työpaikkaa. Ei tietenkään ole niin, että kiky-sopimus olisi tuonut niitä kaikkia, mutta varmasti olemme yksimielisiä siitä, että merkittävän määrän se toi yhdessä muiden tekijöiden kanssa. Tästä on tietysti kiitos annettava työmarkkinaosapuolille, erityisesti SAK:lle, Akavalle ja STTK:lle, jotka olivat siinä osapuolina yhdessä EK:n ja KT:n kanssa muun muassa. Eli sillä oli myönteinen vaikutus, ja sen suuruutta voimme toivottavasti arvioida vielä joskus.

Nytkin on tärkein asia se, että näillä verouudistuksilla, veromuutoksilla saadaan uusia työpaikkoja luotua nimenomaan elinkeinopuolelle vientiin ja jalostuksen puolelle myös palveluihin. Siinä mielessä tietysti tätä kokonaisuutta on arvioitava. On todella tärkeää, niin kuin täällä joku on sanonut, että verotus on pitkäjänteistä. Mutta ei pitkäjänteisyyskään saa estää sitä, että teemme sellaista veropolitiikkaa, joka vahvistaa suomalaista kansantaloutta, työllisyyttä sen osana ja parantaa ihmisten ostovoimaa ja tietysti erityisesti niiden ihmisten ostovoimaa, joilla siitä on puute, jotka eivät työllään tule toimeen sen tähden, että verotus vie siitä liian suuren osan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 75/2019 vp

Arvoisa puhemies! Perussuomalaisten vastalauseessa on otettu esille myös tämä eläketulokysymys, eli siinä todetaan, että eläketulojen verotus nousee työtuloja korkeammaksi jo hyvin maltillisissakin eläkkeissä. No, meillä on esitys. Toivon, että edustaja Kimmo Kiljunen erityisesti miettii tätä, kun äänestää 101 §:stä huomenna, [Kimmo Kiljunen: No niin!] että eläkeläiset maksavat monessa tuloluokassa enemmän, korkeampaa veroa kuin palkansaajat vastaavasti. Meillä on esitys, että tähän tulisi ensi vuonna korjaus. Olette varmaan samaa mieltä.

Arvoisa puhemies! Toinen on tämä kotitalousvähennys, josta haluan todeta, että meillä on esitys, että sitä kehitetään eikä pureta niin kuin hallitus on ajamassa. Sillä on suuri merkitys harmaan talouden kannalta. Esimerkiksi sosiaalidemokraattien oppositioaikana varjobudjetit tai vaihtoehtobudjetit sisälsivät aina merkittäviä panostuksia harmaan talouden torjuntaan. Nyt te olette unohtaneet sen kokonaan ja jopa viette sitä väärään suuntaan kotitalousvähennyksen osalta. Sehän tuottaa verotuloja valtiolle ja kunnille, kun harmaa talous vähenee ja saadaan nämä osat, mielellään vielä nykyistä laajemmin, kotitalousvähennyksen piiriin.

16.03 Juhana Vartiainen kok: Arvoisa puhemies! Täällä edustaja Vähämäki kehui kehumallakin hallitusta, ja se itse asiassa vahvistaa käsitystäni siitä, että tämän salin laidat ajattelevat taloudesta oikeastaan aivan samanlaisilla tavoilla. [Toimi Kankaanniemi: No ei ihan!] Mutta siihen me kokoomuksessa emme kyllä suostu, että jäisimme odottelemaan hallituksen työllisyystoimia ennen kuin me ryhdymme esittämään omiamme.

Tähän mennessähän hallituksen esittämät työllisyysreformit ovat riippumattomien ekonomistiarvioiden mukaan tukevasti miinuksella. Ihan varmasti on niin, että me aiomme esittää vastedeskin omia reformejamme, olemme niitä jo esittäneet, emmekä jää odottelemaan tätä hallituksen prosessia, josta ei ilmeisesti ole vielä minkäänlaisia tuloksia vähään aikaan odotettavissa.

Olin toivonut täällä vähän tietopohjaisempaa keskustelua eri maiden sosiaaliturvajärjestelmistä, ja ehkä edustaja Kiljunen halusi siihen haasteeseen vastata, mutta se tapa, jolla hän sen teki, oli se, että hän alkoi puhua maista, joissa ei ole sosiaaliturvaa ollenkaan. No, tämäkään ei nyt taida olla sellaista keskustelua, joka saisi eduskunnan näyttämään jotenkin järkevältä ja aikuiselta Suomen kansalaisten silmissä. [Kimmo Kiljunen: Se on se ääripää!] Meillä on ihan erinomaisia esimerkkejä näissä naapurimaissa. Ruotsi, Tanska ja Norja ovat kaikenlaisissa hyvinvointirankingeissa samalla tasolla tai parempia kuin Suomi, mutta niissä on kaikissa meitä vaativampi sosiaaliturva, velvoittavampi sosiaaliturva ja myös joustavammat työmarkkinat. Se tarkoittaa sitä, että näissä maissa hyvinvointimenojen rahoitus on kestäväällä tolalla, kiitos juuri joustavampien työmarkkinoiden ja velvoittavamman sosiaaliturvan.

Vaikka täällä kuinka käytetään sydäimestä tulevia puheenvuoroja hyvän sosiaaliturvan puolesta, minusta sen pitäisi olla aika pysäyttävä tosiasia, että me olemme tällä hetkellä julkistaloudellisesti konkurssiuralla. Se on se meidän kestävyysvajeemme. Me emme kykene näitä enää ensi vuosikymmenellä rahoittamaan, ja senhän takia meidän tätä työmarkkinoiden joustavuutta [Pia Viitanen: Mistä ne veronkevennysvarat?] ja sosiaaliturvan velvoittavuutta täytyy miettiä.

Täällä on kysytty hieman teatraalisesti — Pia Viitanenkin kysyi — kuka uskoo sosiaaliturvan leikkausten lisäävän työllisyyttä. No, ekonomistit uskovat, eduskunnan tietopalvelu uskoo ja itse asiassa Rinteen hallituskin uskoo. Täällä on seuraavaksi kahden pykä-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 75/2019 vp

län päässä esityslistalla nimenomaan sosiaaliturvaa kiristävä ehdotus, jossa nostetaan ansioturvan lisäpäivien ikärajaa. Se nimenomaan poistaa yhdeltä ryhmältä ansioturvan, [Puhemies koputtaa] joka sillä muuten olisi. [Puhemies: Aika!] Ja ihan samoilla menetelmillä on Rinteen hallitus arvioinut sen lisäävän työllisyyttä.

16.06 Kim Berg sd: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Piirainen nosti aiemmin tässä keskustelussa jo esille, että julkisuudessa on ollut erilaisia laskelmia, mitä tulee hallituksen veroesityksiin. Koska edustaja Vestman nyt edelleen näyttää viittaavan puheenvuoroissaan Veronmaksajain Keskusliiton laskelmiin, ajattelin asiasta vielä muutaman sanan sanoa.

Valtiovarainministeriön laskelmassa on otettu huomioon kattavasti tuloihin ja veroihin kohdistuvat, päätetyt muutokset ja kaikki suomalaiset, palkansaajien ohella myös eläkeläiset. Se osoittaa, että 70 prosentilla suomalaisista ostovoima kasvaa ensi vuonna. Veronmaksajien laskelmissa taas ei ole huomioitu eläkeläisiä eikä vero- ja etuusmuutoksia kattavasti, joten laskelmat kuvaavat eri asiaa eikä niitä kannata verrata keskenään. Valtiovarainministeriön laskelma on siinäkin mielessä parempi, että ihmisten kannalta ovat olennaisia nimenomaan käteenjäävät tulot, mitä taisi edustaja Zyskowieckin tässä esiin nostaa ansiokkaasti. Toisaalta myös Veronmaksajien laskelmat osoittavat sen, että pieni- ja keskituloisten eläkeläisten verotus alenee samalla kun heidän eläkkeensä kasvavat.

Arvoisa puhemies! Koska edustaja Kankaanniemi nosti esille perussuomalaisten esityksen omaishoidon tuen verovapaudesta, niin ajattelin myös tästä asiasta muutaman sanan sanoa. Suomessa käytössä oleva progressiivinen tuloverojärjestelmä johtaa siihen, että verotuksen jälkeinen nettohyöty hoitopalkkioista on sitä suurempi, mitä pienemmät omaishoitajan muut ansiotulot ovat. Tuen verovapaus puolestaan hyödyttäisi lähinnä omaishoitajia sitä enemmän, mitä suuremmat heidän muut ansiotulonsa ovat. Esimerkiksi pelkkää omaishoidon palkkiota saavalle henkilölle palkkion verovapaudesta ei olisi juurikaan hyötyä.

Mitä tulee sitten vielä tähän kiky-sopimuskeskusteluun, niin kiky-sopimuksen tuomiin työpaikkoihin en jaksa uskoa ainakaan julkisella sektorilla, missä työaikaa lisättiin 6 minuuttia päivässä ja samalla lomarahat leikattiin. Parannettiinko työllisyyttä — varsinakin, kun kuntien valtionosuuksia samalla leikattiin ja verotulot kikyn myötä kunnissa vähenivät, niin tätäkään kautta en hirveästi usko sitä, että kiky-sopimuksen myötä ainakaan julkisella sektorilla työllisyyttä saatiin parannettua.

16.09 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! On ollut hämmäntävää seurata täällä tätä kokoomuksen itseruoskintaa, kun se epäsuorasti moittii kiky-sopimusta, jota se on ollut tekemässä ja jonka vaikutukset ulottuvat vielä ensi vuodellekin. Täytyy sanoa, että sinänsä olen vakuuttunut siitä, että kiky-sopimus on ollut hyvä asia. Se on parantanut työllisyyttä. Olen kyllä edustaja Vartiaisen kanssa siitä samaa mieltä, vaikka työttömyys- ja eläkevaikutusmaksujen siirrot työnantajalta palkansaajille eivät sinänsä varmasti ole olleet työllisyyden parantumista edistäviä, että muuten tämä kiky-sopimus on varmasti ollut työllisyyttä parantava vaikutukseltaan.

Sitten edustaja Kankaanniemi täällä eräässä aikaisemmassa puheenvuorossaan puhui yrittäjävähennyksestä. Häneltä on ilmeisesti jäänyt huomaamatta, että yrittäjävähennyksestä tuli viime kevään hallitusneuvotteluissa pysyvä osa suomalaista tuloverojärjestelmää. [Toimi Kankaanniemi: Demarit taipui! Viisastui!] Kataisen pääministerikaudellahan alennettiin tuntuvasti osakeyhtiön tuloveroprosenttia, yhteisöveroprosenttia, 26 prosentis-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 75/2019 vp

ta 20 prosenttiin, ja silloin keskusta alkoi vaatia sitten tätä yrittäjävähennystä korvauksena muille yrittäjryhmille ja yritysmuodoille. Saimme sen sitten aikaan noissa vuoden 2015 hallitusneuvotteluissa. Julkinen salaisuushan on se, että kokoomushan ei ollut koskaan innostunut tästä yrittäjävähennyksestä, mutta kokoomuskin saatiin siihen vaivoin mukaan, kun yrittäjäpuolue keskusta sen ajoi.

16.11 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Solidaarisuusverosta täällä on puhuttu, ja kokoomus toteaa, että siitä pitäisi päästä eroon. Meillä on toinen kanta hallituksen puolella ollut tässä, että tällainen solidaarisuusvero on tätä veroprogressiota osittain myöskin kiristävä, mikä onkin tärkeä asia, että suurimmista tuloista, sieltä, missä on eniten varaa, myöskin verotetaan.

Solidaarisuusverossa on kuitenkin yksi ongelma, ja se on hyvä tässä tuoda esille. Se on se, että eläkkeensaajilla tämä solidaarisuusvero on suurempi kuin muissa ansiotuloissa, ja tämä on kyllä jo yhdenvertaisuuslain kannalta aika ongelmallinen tilanne. Eläkkeensaajalla solidaarisuusveroa ruvetaan ottamaan jo 45 000 euron tuloista. Se on korkeampi, se on 6:ttä prosenttia, kun se on paria prosenttia tuossa normaaleja ansiotuloja suuremmista tuloista, ja se on tässä periaatteessa pysyvä eläkkeensaajalle, mutta väliaikainen muissa ansiotuloissa. Tässä on aito ongelma. Periaatteessa se lähestymistapa on oikein, että tämä solidaarisuusvero on olemassa, mutta kaikkia tuloja pitäisi kohdella samalla tavalla.

Edustaja Kankaanniemi kysyi minulta, mitä mieltä olen siitä, että eläkkeensaajia verotetaan tiukemmin kuin palkkatuloja. Alle 1 000 euron osalta näin ei ole tilanne. Alle 1 000 euron osalta eläketuloja ei veroteta lainkaan. [Toimi Kankaanniemi: Ei, ei!] Palkkatuloissa on kuitenkin pieni vero olemassa tai veronluontoinen maksu olemassa, jolloin siinä on ero heti. On totta, että sitten, kun mennään 1 000 eurosta ylöspäin, niin eläketuloa verotetaan enemmän kuin palkkatuloja, noin 8 prosenttia keskimäärin, mutta tässä on tietysti vastauksena ollut koko ajan se, mitä edustaja Zyskowitz omissa puheenvuoroissa pohdiskeli: se, mitä käteen jää. Eli nämä veroluonteiset maksut ovat tässä sitten ennen kaikkea työeläkevakuutusmaksu, joka on ansiotulossa mutta ei ole eläketulossa. Se on noin 8 prosentin verran palkkatulossa, ja sen se tavallaan kompensoi tämä kireämpi verotus eläkkeissä, eli käteenjäävät tulot ovat suurin piirtein samat eläkkeensaajilla kuin palkansaajilla, kun katsotaan tämä työeläkevakuutusmaksu siinä mukana. Tietenkin sitä voidaan argumentoida, että työeläkevakuutusmaksu on vakuutusmaksu eikä vero ja eläkkeensaajat ovat jo sen maksaneet sen oman työeläkevakuutusmaksunsa aikanaan. Tämä on se argumentti, joka on siinä taustalla, mutta käteenjäävien tulojen osalta tässä kannattaa huomioida, että niitä verotetaan karkeasti ottaen samalla tavalla, paitsi sitten suuremmissa tuloluokissa tältä osin.

Mutta edustaja Vartiainenhan — joka poistui näköjään salista — kertoi meille täällä vakuuttavalla tavalla, hyvin vakuuttavalla tavalla, niin kuin taloustieteilijä vakuuttaa meitä, että Suomi on konkurssin tiellä, lähestulkoon konkurssissa, niin hän taisi sen sanoa, kaikki valot palavat punaista. Minä ihmettelen, mistä tämä keskustelu syntyy. Kokoomus jatkuvasti puhuu tästä velkaantumisesta, ylivelkaantumisesta, velkakierteestä ja niin edelleen, että se olisi johtamassa meitä ja kansantaloutta konkurssiin. Tämähän on faktojen kiertämistä, tämähän on faktojen kiertämistä. [Sari Multalan välihuuto] Suomen julkinen velka on [Puhemies koputtaa] maailman maiden joukossa yksi maailman... [Puhemies: Aika!] — Onko se kokonaan pois vai pitääkö mennä pönttöön?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 75/2019 vp

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Pöntöstä voi jatkaa, olkaa hyvä. [Puhu- ja siirtyy puhujakorokkeelle]

Niin, arvoisa puhemies, tästä kysymyksestä, onko Suomen talous ylivelkaantunut vai ei: Tätä voidaan nyt kahdesta eri kulmasta katsoa. Jos katsomme Emun kriteereitä, jotka määrittävät siis niin, että julkisen talouden alijäämä on korkeintaan 3 prosenttia kansantuotteesta ja sitten julkinen velka 60 prosenttia kansantuotteesta, niin meillähän ei ole näiden Emu-kriteerien täyttäviä unionin maita kuin kolme, jotka ne aidosti täyttävät. Ne kolme maata ovat Luxemburg, Viro ja Suomi. Eli me emme ole tässä EU-vertailussa lainkaan ylivelkaantuneita, vaan Emu-kriteerit täyttyvät käytännössä parhaiten Suomessa verrattuna muihin vertailumaihin unionissa. Jos ottaa koko maailman ja puhutaan nettovelka-asteesta — ja silloin meidän tietysti täytyy muistaa, että julkisen talouden osana ovat myöskin nämä valtaiset eläkerahastot eli 211 miljardia euroa tällä hetkellä, jotka on siis suurimmalta osin sijoitettu ulkomaille, kun sen ottaa tähän nettovarallisuuteen tai nettovelka-asteeseen huomioon — niin Suomi on maailman kaikista 193 maasta neljänneksi vähiten velkaantunut. Siellä on ykkösenä Qatar, kakkosena Norja, kolmantena Saudi-Arabia ja neljäntenä Suomi. Tällaisia laskelmia on, kun katsoo sen täältä kautta. Minusta on kohtuutonta täällä luoda mielikuvaa kansalaisille siitä, että Suomi on konkurssitiellä, kun se julkiselta velka-asteeltaan on tässä suhteessa yksi maailman vauraimpia.

16.16 Pia Viitanen sd: Arvoisa puhemies! Ehkä vielä sen verran tuosta eläkeläisten verotuksesta, että itse pidän sitä tärkeänä, että se on oikeudenmukaista. Haluan nyt muistutella tässä, kun jonkin verran tässä taas asiaa sivuttiin: muistan, että kun viime kausi alkoi, niin heti ensi töikseen ensimmäisenä syksynä, kun juuri näitä samoja verolakeja, mitä tänään käsitellään, silloinen hallitus sääti, ja siellähän tehtiin niin, että veronkevennys tuli kyllä työtulovähennykseen mutta ei eläketulovähennyksen kautta, minkä seurauksena menivät ihan toiseen suuntaan kaikki ne puheet, mitä oli juuri ennen vaaleja käyty, että pitää olla tasapuolista verotusta, jota myös kokoomus ja perussuomalaiset pitivät ihan kunnia-asia- naan. Kyllä siellä edustaja Kankaanniemiäkin oli näitä nappuloita painamassa silloisen hallituksen esitysten puolesta, [Toimi Kankaanniemen välihuuto] eli kannattaa muistaa nyt tämä lähihistoria. Yleensähan te olette erinomainen muistamaan menneisyyttä ja hyvin kauas vuosikymmenien taakse, mutta ehkä tämän neljänkin vuoden aikaperspektiivi tästä kertoo jotakin.

Puhemies! Sen verran kyllä täytyy sanoa, että kun keskustelimme mielestäni ihan hyvää keskustelua tässä matkan varrella näistä arvoihin liittyvistä eroista eri puolueiden välillä, niin kyllähän tämä nyt kiteytti jälleen kerran paljon, kun täällä käytettiin äsken kokoomuksen edustajan toimesta puheenvuoro, missä vaadittiin taas solidaarisuusveron poistoa ja nimettiin epäsolidaarisuusveroksi sitä, että näissä taloustilanteissa on nähty kuluvin vuosina perustelluksi se, että se korsi voitaisiin kantaa kekoon myös näiden ihmisten toimesta, keillä nyt kuitenkin kaikkein paras tilanne on ja ylimmät tuloluokat, eikä aina vain sen pienituloisimman toimesta. Tämä nyt vain kuvastaa sitä arvoeroa, mitä puolueilla on.

Kun täällä edustaja Vartiainen palasi jälleen kerran tähän politiikkaan, mikä sitä työpaikkaa tuo, niin ihan lopuksi sanon nyt ehkä vähän toistonomaisestikin, että kun katselee ihan lähihistoriaakin ja sen valoa, niin kyllä minun on edelleen hyvin vaikeaa nähdä, että se kokoomuksen vaihtoehtobudjetin linja, missä nämä niin sanotut työllisyystoimet ovat muun muassa sitä, että leikataan työttömyysturvaa, leikataan toimeentulotukea, leikataan

Pöytäkirjan asiakohta PTK 75/2019 vp

asumislisää, ja tällaiset leikkaukset pienituloisten asemaan voisivat sitä työllisyyttä kovastikaan parantaa. Jos puhutaan ihan tosiasiaista, mitä tapahtuu, niin en näe, että tässä on suoranaista yhteyttä, vaan enemmänkin olen tulkitsevinani niin, että tässä on myös todellista halua tehdä arvovalintoja asian puolesta.

16.19 Matias Mäkynen sd: [Arvoisa puhemies! Käsitlemme nyt ensi vuoden tuloveroasteikkoja. Hallitus on laskemassa tuloverotusta ensi vuodelle. Suurimmalla osalla suomalaisista käteen jäävät tulot kasvavat hallituksen budjettiesityksen myötä. Työverotus kiristyy ainoastaan kokoomuksen painostaman kilpailukyky sopimuksen takia, koska sosiaalivakuutusmaksut nousevat edelleen.

Edustaja Vartiainen ja monet muut ovat viitanneet keskustelussa verotuksen ja sosiaaliturvan aiheuttamiin kannustinvaikutuksiin. On totta, että taloustieteestä tuttujen matemaattisten mallien mukaan kannustinloukut ovat rakenteellista työttömyyttä aiheuttavia. Ikävä kyllä elämä on matematiikkaa monimutkaisempaa. Suomessa esiintyy taloudellisia kannustinloukkuja. Niistä kärsivät erityisesti yksinhuoltajat, joilla bruttotulojen tuplaantuessa käteen jäävät tulot saattavat polkea paikallaan. Heidän tilanteensa parantuu erityisesti yksinhuoltajille kohdistetuilla toimilla, ja tämä on otettava huomioon alkavassa sosiaaliturvan uudistustyössä.

Suurimmat kannustinongelmat ovat Suomessa byrokratiaongelmia. Siksi SDP on esittänyt sosiaaliturvan yksinkertaistamista niin, että työn, verotuksen ja sosiaaliturvan yhteensovittaminen on nykyistä ennakoitavampaa. Ihmisen on voitava luottaa siihen, että työnteke kannattaa aina. Nyt näin ei ole, koska palkkatulon ja eri etuuksien yhteensovitus on monimutkaista ja eri etuudet vähenevät eri tavoin palkkatulojen kasvaessa. Sosiaaliturvasta on tehtävä ennakoitavaa, ja siksi SDP on esittänyt sosiaaliturvan uudistamista yleisturvamallin pohjalta. Sillä vastataan näihin ongelmiin.

Verotuksen ja kannustinongelmien ohella ihmisten työllisyyteen vaikuttavat suomalaisten tutkimusten perusteella itse asiassa enemmän ihmisen terveydentila ja sairastaminen, koulutusaste ja esimerkiksi yksinäisyys, yksinasuminen. Näihin asioihin puututaan hallitusohjelmassa usein eri toimin. Monet työntekijät kaipaavat tukea työllistymiseensä, ja tätä varten hallitus on viemässä eteenpäin työllisyyspalveluiden vahvistamista. Talouspolitiikan arviointineuvosto on Suomessa todennut, että Suomi ei ole Lafferin käyrän oikealla, vaan vasemmalla puolella. Tämä tarkoittaa, toisin kuin edustaja Vestman väittää, että tuloveron laskeminen myös pienentää verotuloja. Varmasti olisimme kaikki tyytyväisiä, jos olisi mahdollista poistaa tuloverotus tai verotus kokonaisuudessaan. Ikävä kyllä, tällaista taikaseinää ei ole olemassa. Kokoomuksessa ja muualla oppositiossa ollaan valmiita heikentämään sosiaaliturvaa, heikentämään työehtoja ja laskemaan verotusta välittämättä siitä, mitä tämä tekee suomalaisille ja Suomen tuottavuudelle. Suomessa työllisyys ja talouskasvu ovat yli vuosisadan perustuneet tuottavuuden kasvuun. Kokoomuksen hallitusvastuun aikana tuottavuuden kasvu on pysähtynyt. Nyt hallitus panostaa koulutukseen, tutkimukseen ja kehitykseen sekä ihmisten hyvinvointiin. Näin saamme nostettua tuottavuutta. Sen kautta lisäämme verotuloja ja lisäämme myös työpaikkoja. Tämä on täysin eri tapa kuin se, mitä oppositio suosii, mutta se on pohjoismaisen hyvinvointivaltion hyväksi ja toimivaksi havaittu malli. — Kiitos.

16.23 Sari Multala kok: Arvoisa puhemies! Vaikuttaa siltä, että uusi edustaja Mäkynen ei ole lukenut meidän vaihtoehtobudjettiamme. Siellä itse asiassa on yhtä suuret panostuk-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 75/2019 vp

set kaikille koulutusasteille pysyvin määrärahoihin kuin hallituksen esityksessä talousarvioksi. Lisäksi siellä on suuremmat panostukset pysyvin määrärahoihin tutkimukseen ja tuotekehitykseen sekä lisäksi miljardin pääomitus korkeakouluille — eli huomattavasti pidempiaikaisia vaikutuksia ja pysyvin määrärahoihin koulutukseen, tutkimukseen ja tuotekehitykseen. [Matias Mäkysen välihuuto]

Muutama kommentti aiempiin puheenvuoroihin:

Edustaja Vartiainen täällä hyvin totesi, minkälaisessa tilanteessa Suomi on. Siinähan kyse ei ole nykyhetkestä ja nykyhetken velanotosta; kyse on tulevaisuudesta. Me tiedämme jo nyt, että esimerkiksi ikäsidonnaiset menot tulevat kasvamaan tulevina vuosina merkittävällä tavalla. Samaan aikaan työllisyysaste ei työllisyystoimien puuttuessa enää kasva siihen tahtiin kuin pitäisi, ja tästä tulee se suuri epäsuhta. Rinteen hallitusohjelmassa on hyvin tunnustettu se tosiasia, että ilman työllisyysasteen nousua, ensin sinne 75 prosenttiin ja pidemmällä aikavälillä vielä yli siitä, ei hyvinvointiyhteiskuntamme menoja, joita nyt vielä lisätään, voida tulevaisuudessa rahoittaa ilman merkittäviä veronkorotuksia tai merkittävää velanottoa. Tästä on siis kyse, ei siitä, mikä se velan taso tällä hetkellä on.

Edustaja Kiljunen täällä jälleen kerran totesi, että eläkerahastot laskettaisiin tähän velkaantumistasoon. Se antaa kyllä aika väärää kuvaa siitä, mitä rahoja meillä on tässä kansantaloudessa vuosittain käytettävissämme. On aivan fakta, että näitä rahoja meillä ei ole käytettävissämme, ja silloin ei kannata niitä rahoja myöskään laskea siihen velkaantumiseen. Sinne kannattaa laskea ne tulot ja ne menot, jotka todellisuudessa ovat käytettävissä, ne rahat, joita käytämme.

Ja vielä kommenttina edustaja Viitaselle: Kyllä varmasti on erilaisia arvovalintoja tehtävä, se on ihan selvä, mutta meidän arvovalintamme on se, että yhä useammalla suomalaisella olisi töitä. Se vaatii valitettavasti todennäköisesti myös niitä vähän ikävämpiä toimenpiteitä. Toivon, että Rinteen hallituksella, tai mikä hallitus se ikinä tulee olemaan, tulevalla hallituksella, on rohkeutta tehdä sellaisia toimia, jotka todella nostavat sen työllisyysasteen, sillä muuten, ainakin oman hallitusohjelmanne mukaan, olette hyvin vaikeassa tilanteessa, sillä menoja on hallitusohjelman mukaan lisätty, niin pysyviä kuin väliaikaisia, enemmän kuin mitä tämä nykyinen työllisyysaste sallisi. Sen vuoksi toivon, että myös nykyinen, tai tuleva, hallitus olisi kykenevä tekemään sellaisia arvovalintoja, että meidän hyvinvointiyhteiskuntamme olisi mahdollista säilyttää myös tulevina vuosina.

16.26 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa puhemies! Joudun jälleen muistuttamaan siitä, mikä oli tilanne silloin, kun sosiaalidemokraatit viimeksi olivat hallituksessa, 2011—2015: Valtionvelka kasvoi neljän vuoden aikana 80 miljardista 100 miljardiin ja kuntien velka 10 miljardista 17 miljardiin. Myitte valtion omaisuutta yli 3 miljardilla. Valtion kassa hupeni 11 miljardista 3 miljardiin. Verotus kiristyi, kuntatalous oli todella vaikeuksissa, ja tuli paljon kuntaliitoksia, kriisikuntia, yt-neuvotteluja, palvelujen heikkenemisiä, palvelumaksujen nousuja ja niin edelleen. Tässä tilanteessa oltiin keväällä 2015, ja oli pakko tehdä aika lailla voimakkaita toimenpiteitä, jotta Suomi pelastettiin, ja näin sitten tapahtui — oli kiipeitä päätöksiä. Nyt tilanne on paljon parempi, ja siinä mielessä nyt en ihan yhdy siihen, mitä edustaja Vartiainen sanoi tästä kriisistä, mutta kyllä meillä tosiasiaa on vakava kestävyysvaje tänä päivänä. Se pahenee päivä päivältä, koska ikääntyminen vaikuttaa siihen, kustannuskehitys ja moni muu asia huonolla, ikävällä tavalla. Tämä on vakava asia, ja sen tähden kyllä on muistutettava siitä, että talouspolitiikan linjan on nyt oltava sellainen, että

Pöytäkirjan asiakohta PTK 75/2019 vp

pelastamme tulevaisuutta emmekä mene samaan suuntaan kuin mentiin 2011—2015. Vaaran merkit ovat olemassa.

Arvoisa puhemies! Sitten näistä teemaan liittyvistä asioista suoraan. Tuolla vaalikaudella 2011—2015 todellakin valtiovarainministeri Jutta Urpilainen esitti yhteisöveron alentamista 26:sta 20 prosenttiin. Se oli varmasti monella tavalla hyvä — minä uskon, että esimerkiksi meillä Äänekosken investointi sai vauhtia siitä. Mutta on tosiasia, että tällaisen alennuksen suuryhtiöille sosiaalidemokraatit toivat, [Pia Viitanen: Oliko se huono vai hyvä Kankaanniemen mielestä?] mutta niin kuin edustaja Kiviranta totesi, pienet yritykset jäivät ilman, ja yrittäjävähennys tehtiin siksi, että saadaan pienillekin yrityksille vastaava mahdollisuus pärjätä tässä yhteiskunnassa. Ja se oli hyvä, ja kiitän teitä, edustaja Viitanen, että sosiaalidemokraatit eivät ole sitä yrittäjävähennystä poistaneet.

Mitä sitten tulee eläketulovähennykseen, niin edustaja Kimmo Kiljunen lausui sen virheellisesti — en minä puhunut 1 000 euron eläketuloista vaan yleensä, niin kuin meidän vastalauseessamme lukee: maltillisissakin eläkkeissä verotus on kireämpi kuin palkkatuloissa. [Puhemies koputtaa] Tämä on epäkohta, joka olisi syytä korjata, [Pia Viitanen: Mitä se neljän vuoden takainen? Muisteletteko sitä?] ja toivon, että sosiaalidemokraatit myöntävät [Puhemies koputtaa] sen, niin kuin Kimmo Kiljunen myönsi.

16.29 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Totean tässä aluksi, että vaikka edustaja Vartiainen tässä edellä väitti, että perussuomalaisten edustaja Vähämäki olisi kehunut tätä hallituksen esitystä ensi vuoden tuloveroasteikoksi ja tuloverolaiksi, niin ainakin omasta mielestäni hän viittasi lähinnä siihen, että hyväksyy sen tavan, jolla tässä esityksessä ansiotuloveroasteikkoa korjataan yleisen ansiotason nousun myötä, kuten täällä eduskunnassa on jo vuosikaudet tehty, muun muassa viime kaudella tehtiin, ja mielestäni se on edelleen aivan toimiva ja järkevä ratkaisu. Ei meillä ole siihen mitään huomautettavaa eikä ole näemmä kokoomuksellakaan ainakaan tämän vastalauseen myötä.

Erilainen näkemys meillä perussuomalaisilla sitä vastoin on hallituksen kanssa siitä, millaisia ja minkä suuruisia vähennyksiä verotettaviin tuloihin tulisi kohdistaa tämän tuloveroasteikon lisäksi. Me haluamme pitää huolta siitä, että työssäkäyvillä suomalaisilla jää ansiotuloista käteen ainakin sen verran, että se riittää normaaliin elämiseen. Kyse on tietysti sekä työssäkäyntiin kannustamisesta että oikeudenmukaisuudesta, ja tavoitteena on työllisyysasteen nousu 75 prosenttiin, kuten jo kaatuneella Rinteen hallituksellakin oli.

Tämän oikeudenmukaisuuden tulee tietenkin koskea myös eläkkeensaajia, ja siksi perussuomalaisten vaihtoehtobudjettiin sekä tähän vastalauseeseemme sisältyy ehdotus eläkkeensaajille kohdistuvasta ylimääräisestä veronkevennyksestä, jolla heidän verotuksensa lähestyisi asteittain palkansaajien tuloverotuksen tasoa. Tämä meidän ehdotuksemme ei vielä kokonaan riitä korjaamaan tätä verotuksen eroa palkansaajien ja eläkeläisten kesken, mutta olisi kuitenkin toteutuessaan tärkeä ja merkittävä askel oikeaan suuntaan.

Vetoankin nyt entisiin hallituspuolueiden edustajiin, että he yön yli nukuttuaan voisivat äänestää tämän meidän eläkeläisten verotusta oikeudenmukaistavan ehdotuksemme puolesta. Nythän teillä on siihen vapaat kädet, kun hallituskurikaan ei käsittääkseni teitä sido hallituksen jo kaaduttua.

16.31 Paula Risikko kok: Arvoisa puhemies! Minä jäin tänne oikein mielenkiinnosta kuuntelemaan tätä talouspoliittista keskustelua. Kyllä minun täytyy sanoa, että täällä esimerkiksi edustaja Vartiainen käytti erinomaisen hyvän puheenvuoron siitä, että Suomi on

Pöytäkirjan asiakohta PTK 75/2019 vp

vaikeuksissa, taloudellisissa vaikeuksissa, ja täällä toisella puolen sitten hallituksen edustajat sanoivat, että ei olla vaikeuksissa. Minä en oikein tiedä, missä maailmassa me nyt oikein elämme, kun meille on kuitenkin jatkuvasti esimerkiksi EU:stakin sormia heiluteltu, ette te hoidatte huonosti taloutta. Elikkä kyllähän meidän pitää nyt muistaa semmoinen asia, että Suomi velkaantuu koko ajan ja me eräällä lailla syömme lastemme lautasilta jo tällä hetkellä. Nyt pitää vain muistaa, että yhdessä teemme niitä työpaikkoja, että saamme tämän talouden nousemaan. Minä uskon, että me kaikki sydämessämme ajattelemme niin. Minä ymmärrän tietysti niitä poliittisia arvovalintoja, joita on tehty, mutta toivon, että yhdessä pohdimme sitä, miten saamme tämän talouden kuntoon.

Sitten täällä oli edustaja Mäkynen, joka piti osittain ansiokkaankin puheen — hänen ensimmäinen puheensa, onneksi olkoon. Tällä iällä voi vähän neuvoakin: Täällä salissa ei kannata puhua muunneltua totuutta, se on nähty jälleen kerran tälläkin viikolla. Sitten on myöskin semmoinen asia, että täällä on myös kirjoittamaton sääntö siitä, että täällä ei hallituskumppania kritisoida. Hänen puheessaan tuli ilmi — teidän puheessanne, arvoisa Mäkynen, joka olette nyt täältä poistunut heti saman tien puheenne jälkeen — että hän kritisoi kokoomusta, että kokoomus teki viime kaudella sitä ja kokoomus teki tätä. Me emme kyllä olleet siinä millään lailla yksin vaan muun muassa keskustan kanssa, joka on hallituspuolue tällä hetkellä. Nämä ovat sellaisia kirjoittamattomia sääntöjä, koska se on aina niin, että vuorotellen ollaan erilaisissa hallituskokoonpanoissa ja kannattaa kuitenkin se sellainen korrektius säilyttää, jos aikoo pitkälle edistyä täällä salissa. [Toimi Kankaanniemi: Nyt ei oo poliittista hallitusta!]

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Edustaja Kiljunen. — Anteeksi, jatkaa ko Risikko? [Paula Risikko: Kyllä!] — Olkaa hyvä.

Minä nyt otan esimerkiksi edustaja Kiljusen, jota minä — teitä, Anneli Kiljusta — haluan tässä nyt kehua muun muassa. Mäkynen kannattaa ottaa vähän oppia vanhemmilta valtionaisilta esimerkiksi siitä, miten asioita esitetään: asiallisesti, tyylikkäästi perustellen. Ne ovat sellaisia tärkeitä asioita. Vaikka olemme vähän eri mieltä edustaja Viitasen kanssa, niin se raikas tuulahdus, mikä tuolla pöntössäkin aina välillä pölähtää ja tuo sitä kritiikkiä, ei ole ollenkaan pahitteeksi, vaikka me olemme joskus vähän eri mieltä ja vaikka sieltäkin välillä tulee sitä totuutta hieman, lievästi säännöstellen.

16.34 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa rouva puhemies! En halua puhua totuudesta, mutta voin puhua mielipiteistä ja erilaisista näkemyksistä.

Arvoisa sivistysvaliokunnan puheenjohtaja Paula Risikko, totesitte äsken, että sosiaalidemokraatit ovat sitä mieltä, että Suomen talous ei olisi vaikeuksissa. Me kaikki tunnistamme sen tilanteen, mikä Suomen talouden ja työllisyyskehityksen tilanne on. Uskon, että meillä on aika pitkälle myös yhteinen kuva siitä, mutta ne ratkaisut, joilla me etenemme eteenpäin tästä tilanteesta, ovat erilaiset. Siltä osin voin todeta — kun kyseessä nyt on sivistysvaliokunnan puheenjohtaja, niin tiedätte — että meidän ja hallituksen yksi vahva panostus on nimenomaan osaamisen vahvistaminen ja vahvistaa sitä kautta kestävästi työllisyyttä ja vahvistaa sitä kautta myös kansantaloutta.

Sitten edustaja Multalalle haluaisin kommentoida vielä, kun totesitte tässä äsken, että sosiaalidemokraateilla tai hallituksella ei ole... Miten te nyt muotoilittekaan sitä, joka tapauksessa kyseenalaistitte meidän työllisyystoimiamme ja totesitte, että kokoomuksen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 75/2019 vp

työllisyystoimi on työttömyysturvan tai sitä kautta sosiaaliturvan leikkaus. Näin te totesitte äsken omassa puheenvuorossanne. En tiedä, tarkoittitteko sitä vai mitä sanotte, mutta nyt kysyisin ihan konkreettisesti teiltä, kun puistatte päätänne: mitä te tarkoittitte, kun sanoitte, että työllisyystoimi ihmisille olisi työttömyysturvan leikkaus tai paras työllisyystoimi olisi nimenomaan työttömyysturvan leikkaus? Näin me ainakin tulkitsemme ja näemme sen, mitä äsken sanoitte, ja nyt haluaisin kuulla, mitä te äsken sitten konkreettisesti tarkoittitte. Se selviää ehkä meille sitten kaikille parhaiten, jos oikaistaan se. Ei jää väärä kuva.

16.36 Kim Berg sd: Arvoisa puhemies! Tässä keskustelussa on nyt noussut muutaman kerran esille, että kokoomuksen vaihtoehtobudjetissa on veronalennuksia ahkerille työntekijöille. Sen takia haluaisin nyt nostaa tässä esille sen, että nämä kokoomuksen vaihtoehtobudjetissaan esiin tuomat ylimitoitettutkin veronalennukset kustannetaan eläkevaroja syömällä. Kokoomus haluaisi tosiaan ottaa työllisyysrahastoista valtion budjettiin 500 miljoonaa euroa joka vuosi, eli budjetti rahoitettaisiin siis syömällä eläkesäästöjä. Tämä tehtäisiin viemällä työttömien eläkkeet — ansiosidonnaisesta työttömyysturvasta ei kertyisi eläkettä kokoomuksen mallissa enää ollenkaan. Elikkä kokoomuksen vaihtoehtobudjetin veronalennukset hyödyttäisivät erityisesti varakkaita henkilöitä ja pahentaisivat tulevaisuuden eläkeköyhyyttä entisestään.

16.38 Merja Kyllönen vas: Arvoisa herra puhemies! Rouva puhemies! Anteeksi, vakava erehdys. [Naurua]

Täällä heilutetaan aina säännönmukaisesti sitä sormea, miten ”iso, paha EU tulee ja syö meidät kaikki”. [Toimi Kankaanniemi: Kuka niin on sanonut?] Kun on ollut siellä isossa, pahassa EU:ssa töissä, niin minä voin kyllä sanoa, että ei meitä kukaan sieltä syö. Meidän pitää vain itse miettiä, miten me oikeasti voimme ratkaista meidän haasteellisia kysymyksiämme liittyen meidän ongelmiimme siinä, että väestö ikääntyy, että lapsia syntyy vähemmän ja että meidän huoltosuhteemme on haasteellinen, miten digitalisaatio ja robotisaatio muuttavat meidän työelämäämme, työmarkkinoitamme, ihmisten koulutustarpeita, miten ympäristö- ja ilmastohaasteet haastavat meitä joka päivä, miten luonnon monimuotoisuuden väheneminen pysäytetään ja luonnonvarojen kestävä käyttö mahdollistetaan, miten näistä haasteista tehdään mahdollisuuksia ja luodaan uutta. Se vaatii meiltä ajattelua. Se on ehkä kaikkein vaikeinta, mutta sen EU:n selän taakse piiloutuminen on kaikkein helpoin ratkaisu, olipa kyse talouspolitiikasta, olipa kyse ilmastopolitiikasta, huoltosuhteesta, ikääntymisestä, ihan mistä hyvänsä. Sieltä ei sellaista keppijoukkoa tule, joka piiskaa meitä kuriin ja järjestykseen. Niillä on siellä isompiakin ongelmia isompienkin maitten kanssa, joilla on vielä suuremmat haasteet kuin Suomella.

Ja lähtökohtaisesti ajatushan on ollut sellainen — mistä aika vähän täällä Suomessa puhutaan — että jokainen jäsenmaa ymmärtäisi sen, että itse asiassa Euroopan suurin turvallisuusriski on eriarvoistuminen ja köyhyyden lisääntyminen, ja sitä tämä hallitus täällä Suomessa yrittää myöskin suitsia, niin että ihmisiä nostettaisiin pois köyhyydestä ja estetäisiin ihmisiä päätymästä köyhyyteen, osattomuuteen ja siihen tilanteeseen, että ei koe olevansa osa tätä yhteiskuntaa, osa tätä maata. [Toimi Kankaanniemi: Oikein!] Ja siinä asiassa minä toivon, että me emme todellakaan mene EU:n selän taakse ja heristele täällä sormia, että EU:n pahat sedät tulee ja piiskaa meiltä sitten järjen pois, jos me emme itse ymmärrä hakea oikeita ratkaisuja. EU pääsääntöisesti haluaa meille hyvää, rakentaa asioita yhdessä, yhteistyössä, viedä niitä vaikeitakin kysymyksiä eteenpäin. Sen selän taakse on

Pöytäkirjan asiakohta PTK 75/2019 vp

tosi helppo piiloutua, mutta sitä en kyllä suosittelen, koska silloin yleensä ne omat ongelmat jäävät hoitamatta.

16.40 Anna Kontula vas: Arvoisa puhemies! Jatkan tästä samasta aiheesta. Kaksi tuntia tässä nyt olen kuunnellut huolta siitä, miten kestävyyssvaje, miten Suomen talous, miten syöme lasten lautasilta. Kaikki nämä oletukset perustuvat sellaisiin pitkän aikavälin ennusteisiin talouden kehityksestä, jotka olettavat kehityksen lineaarisiksi, ainakin suuressa kuvassa, ilman disruptioita. Tosiasiassa me tiedämme melko suurella todennäköisyydellä, että digitalisaatio tulee lähiaikoina muuttamaan aika paljon asioita, ja vielä suuremmalla todennäköisyydellä, että ennen kuin ne lapset syövät niiltä lautasiltaan, niin ilmastonmuutos tulee muuttamaan todella paljon asioita, onnistuimme me sitä hillitsemään taikka emme.

Näin ollen se, mikä on meidän ennusteemme talouden tulevaisuudesta, on aivan varmasti jotain muuta kuin lineaarinen eli jotakin muuta kuin sellaista, mitä me pystymme nyt tämänhetkisistä spekseistä käsin laskemaan. Ja tällaisessa tilanteessa ei yhteiskunnan rakentamistyössä pidä suinkaan keskittyä tuijottamaan niitä tilastoja, joiden me tiedämme olevan jo vanhentuneita siinä vaiheessa, kun se tulevaisuus toteutuu — ainakin osittain, keskeisiltä osin — vaan pitää pyrkiä kehittämään yhteiskuntaa sellaiseen suuntaan, jossa me vahvistamme sen yhteiskunnan osaamista, vahvistamme yhteiskunnan luottamus pääomaa, vahvistamme sen infrastruktuuria ja tätä kautta myös sen resilienssiä niin, että siinä vaiheessa, kun ne disruptiot tulevat, me pystymme yhteiskuntana vastaamaan niihin ja keitämme ne yhtäkkiset muutokset mahdollisimman hyvin. Ja se vaatii ihan toisenlaista talouspoliittista ymmärrystä kuin sitä, että katsotaan, miten asiat ovat aina ennen olleet.

16.42 Sari Multala kok: Arvoisa puhemies! Joko en itse puhunut riittävän selvästi tai sitten eivät välttämättä kaikki kuulleet tai kuunnelleet, mitä sanoin. En todennut niin kuin tuossa edustaja Kiljunen totesi — en edes muista, mitä totesitte. Totesin, että työllisyyskeinoja on olemassa ja osa niistä toki on sellaisia, joita esimerkiksi teidänkin hallituksenne nyt tänäänkin listalla olevina asioina on tekemässä, jotka jonkun ryhmän tilannetta sillä hetkellä heikentävät, jos he eivät työllisty, ja sen te olette ikään kuin itsekin tunnustaneet. Sellaisiakin toimia tarvitaan, mutta on paljon muunkinlaisia toimia. Pitää olla vain rohkeutta sitten tehdä sellaisia päätöksiä ja pitää uskaltaa tehdä niitä toimia.

Yksi sellainen toimi voisi olla esimerkiksi varhaiskasvatuksen maksujen alentaminen entisestään. Se on työllisyystoimi, lisää työllisyyttä. Toivottavasti teette sen. Sosiaaliturvan uudistamisesta kokonaisuudessaan on puhuttu täällä. Se on erittäin tarpeellinen toimi ja iso työ toki, mutta kannustinloukkujen purkamiseksi sitä tarvitaan. Lisäksi tarvitaan totta kai panostuksia sinne koulutukseen ja osaamiseen, kuten jatkuvan oppimisen malliin, joka on nyt parlamentaarisessa valmistelussa, ja niin edelleen.

Täällä meidän työllisyystoimiemme joukossa on paljon muutakin, mihin kannattaa tutustua. Näitä saa ihan vapaasti käyttää. Olemme ehdottaneet myös, keskustan tavoin, esimerkiksi paikallisen sopimisen lisäämistä ja mahdollistamista kaikissa yrityksissä sekä työttömien henkilökohtaisen palvelun lisäämistä ja vahvistamista — tätä onneksi olettekin jo tekemässä. Sen lisäksi esimerkiksi ansiotulojen verojen kevennys on eduskunnan tietopalveluiden mukaan siinä mittakaavassa, jossa me sen teemme, merkittävä työllisyystoimi myös — muistelen, että olikohan työllisyysvaikutus 5 000 henkilöä. Kun tässä viitattiin niihin puuttuviin työllisyystoimiin, niin eduskunnan tietopalveluiden mukaan valitettavas-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 75/2019 vp

ti Rinteen hallituksen ensi vuoden talousarvioesityksen työllisyysvaikutukset ovat negatiiviset [Pia Viitanen: Eli kokoomuksen mielestä ei leikata tarpeeksi perusturvaa!] eli se laskee työllisyyttä 5 000:lla eduskunnan tietopalveluiden mukaan. Te olette moni hallituspuolueiden kansanedustaja itse täällä peräänkuuluttaneet sen perään, että kun otettaisiin huomioon kaikki budjetissa olevat asiat, niin tilanne ei olisi niin heikko, mutta voin vakuuttaa, että jos otettaisiin huomioon kaikki budjetissa olevat asiat tai meidän vaihtoehtobudjetissamme olevat asiat, niin se ero olisi vielä suurempi, sillä me olisimme panostamassa lisää rahaa pysyvien menojen kautta esimerkiksi koulutukseen.

16.45 Eeva-Johanna Eloranta sd: Arvoisa puhemies! Lasten lautasilta syömistä ei toki ole se, että lasten ja nuorten lautasille asetetaan sellaiset eväät, että he niillä pärjäävät.

Jatkoksi siihen, mitä edustaja Anneli Kiljunen tuossa toi esille hallituksen panostuksista osaamiseen, haluaisin todeta sen, että kun nyt olemme pidentämässä oppivelvollisuutta niin, että se ulottuisi sinne toisen asteen tutkintoon saakka, niin vastikään ilmestynyt STTK:n arvio arvioi, että tämä oppivelvollisuuden pidentäminen voi parantaa työllisyysastetta jopa 4 prosenttia ja se, mitä tässä hallitus on tekemässä, saattaa olla yksittäisistä toimista jopa kaikkein vaikuttavin. Elikkä kysymyksen on siitä, että kun nuorella ei ole toisen asteen tutkintoa, silloin työllisyysaste on vain hiukan yli 40, ja kun otamme huomioon, että meillä on 16 prosenttia ihmisistä ilman vähintään toisen asteen tutkintoa, niin tämä on aika iso ja vaikuttava toimenpide, kun toisen asteen tutkinnolla päästään yli 60 prosentin työllisyysasteeseen. Sitten kun koulutus nousee edelleen — meillä on tavoitteena ylipäättään nostaa koulutusastetta ihan kaikilla koulutusasteilla — varmasti nämä ovat erittäin vaikuttavia keinoja työllisyyteen.

Sitten tässä puhuttiin varhaiskasvatuksesta. Hallitushan on tekemässä varhaiskasvatukseen uudistuksia, joista tänään olemme myöhemmin keskustelemassa, elikkä olemme poistamassa rajoituksen varhaiskasvatusoikeuteen, jonka viime hallitus teki. Tämä on erittäin vaikuttavaa, koska nyt me päästämme kaikki lapset täyden varhaiskasvatusoikeuden piiriin riippumatta siitä, mikä heidän vanhempiansa työmarkkina-asema on, ja tämä on erittäin vaikuttava tekijä. Onhan laskettu, että panostaminen varhaiskasvatukseen on itse asiassa kaikkein vaikuttavin koulutustoimenpide. Yhdellä eurolla on jopa seitsemän euron hyöty tulossa, mikäli varhaiskasvatus on laadukasta.

16.47 Juhana Vartiainen kok: Arvoisa puhemies! Täällä käydään kiinnostavaa keskustelua. Pari kommenttia edustaja Bergin ja edustaja Kiljusen puheenvuoroihin.

Aluksi haluaisin korjata yksityiskohtaa koskevan väärinkäsityksen, joka ilmeni edustaja Bergin puheenvuorossa. Hän sanoi, että kokoomuksen tuloveronalennus tulisi ahkerille työntekijöille. Se tulee kyllä kaikille, niin laiskoille kuin ahkerille, eikä meidän tuloverojärjestelmämme toimeenpano kykene vielä erottelemaan laiskoja ahkerista. Tämä vain pienenä täsmennyksenä.

Edustaja Kiljunen kysyi, mitkä nyt ovat nämä niin sanotut sosiaaliturvan leikkaukset. Ne selviävät todella katsomalla meidän varjobudjettiamme. Siellä on tämä ansioturvan porrastus, joka ekonomistiarvioiden mukaan lisää työllisyyttä. Siellä on myös tämä vähitäinen poistuminen ansioturvan lisäpäivistä. Sitähän ovat suositelleet Suomen Pankki, esimerkiksi Lauri Kajanoja, myös itse talouspolitiikan arviointineuvosto on suositellut sitä ja puheenjohtaja Roope Uusitalo. Tämä sama on tehty oikeastaan jo kaikissa muissa Pohjois-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 75/2019 vp

maissa eli tällaisista varhaiseläkejärjestelmistä on pyritty eroon, kun on ymmärretty, että jos joku lähtee eläkkeelle työttömyydestä, se ei lisää kenenkään muun työllisyyttä.

Itse asiassa tätä viimeistä keinoa eli sitä, että me pyrimme pois tästä ansioturvan lisäpäiväoikeudesta, hallitus itsekin käyttää, ihan samaa rohtoa. Me käytämme sitä nyt pikkuisen rohkeammin ja saamme sillä sen takia työllisyysvaikutuksen jo tämän vaalikauden aikana.

Sitten tähän edustaja Bergin toteamukseen, että me heikennämme ansioturvalla olevien eläkeoikeutta: kyllä, meillä on tässä sellainen valinta, että eläkettä ansaitaan ensisijaisesti työtä tekemällä, ei tulonsiirroilla elämällä. Muistetaan kuitenkin se, että tällä hetkellä ne työttömät, jotka eivät ole ansioturvalla, ovat heikomman eläkekarttuman piirissä, ja tämä meidän ehdotus loisi sillä tavalla samanlaisen tilanteen kaikkien työttömien välillä. Ansioturvalla olevat ovat kuitenkin keskimäärin paremmassa asemassa kuin ne työttömät, jotka eivät ole ansiosidonnaisen piirissä, ja heidän ennusteensa myös eläkkeen suhteen on suotuisampi.

Lopuksi ehkä vetäisin yhteen kuitenkin sen, että jos te tutustutte meidän varjobudjettimme, niin näiden riippumattomien laskelmien mukaan meidän varjobudjettimme ei lisää tuloeroja eikä köyhyysastetta. — Kiitos.

16.50 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Kokoomuksen edustajista viimeksi täällä kai Multala käytti vertausta ja totesi, että Rinteen hallituksen budjettiesitys itse asiassa selaisenaan leikkaa työllisyyttä 5 000 työllisellä, jolloin täällä on käytetty slogania hyvin vahvasti, että jos teillä ei olisi mitään toimia, niin tilanne olisi parempi kuin tällaisella budjettiesityksellä.

Ensinnäkin siitä on irrotettu erilleen yksi osio. Eli se osio, joka on siitä irrotettu erilleen, on perustoimeentulotuki ja toiseksi työttömyysturva. Sitten tässä käytetään ilmeisesti myöskin valtiovarainministeriön käyttämää laskentamallia, samaa mitä eduskunnan tietopalvelukin on käyttänyt, ja siinä mallikaaviossa näiden toimien vaikutus on työllisyyteen positiivinen tai negatiivinen riippuen siitä, miten se halutaan laskea. Eli jos lähdetään liikkeelle siitä, että toimeentuloturva kohennetaan, työttömyysturva kohennetaan, niin sillä laskentakaaviossa on joku tietty vaikutus työllisyyteen, joka olisi tässä suhteessa negatiivinen. Se asia on tietysti otettu irralleen kaikesta muusta yhteiskunnallisesta kehityksestä, muun muassa kulutuskysynnän noususta, mutta vielä ongelmallisempaa on se, että kysymys on ennusteesta ja te esitätte sitä täällä faktana: se on meille fakta, kun yksi laskentakaavio sen antaa.

Sen olennaisin heikkous on luonnollisesti sosiaalinen eli se, että me lähdemme liikkeelle siitä, että me kuritamme kaikkein haavoittuvinta yhteiskuntaryhmää ja yritämme sitä kautta työllisyyttä lisätä. Me olemme siirtymässä tuommoiseen 1800-luvun palveluyhteiskuntaan, jossa meillä on rengit ja piit tekemässä lähes nolla-ansioilla töitä ja niin edelleen. Tämähän on siellä se ääripää. Te halusitte, ettei näitä ääripäitä saa ottaa mukaan näihin laskelmiin, mutta jos se menee riittävän pitkälle, niin tuohan on se lopputulos. Kyllähän tässä täytyy ymmärtää se, että sosiaalidemokraatit — ainakaan minä henkilökohtaisesti — eivät hinnalla millä hyvänsä halua työllistää. Meillä on ehdottomasti olemassa tietyt rajat, millä pohjalla sitä työllistämistä tehdään.

Me emme voi lähteä kurittamaan kaikkein haavoittuvimpia ihmisiä toisin kuin tämä teidän vaihtoehtobudjettinne, joka lähtee työttömistä ihmisistä, siitä, että heidän työeläketurvansa ei kartuttaisikaan heidän eläketurvaansa tulevaisuudessa. He ovat nyt jo haavoittuvinta porukkaa, ja te haluatte, että he ovat myöskin vanhoina ihmisinä, vanhempina, kun

Pöytäkirjan asiakohta PTK 75/2019 vp

siirtyvät eläkkeelle, kaikkein haavoittuvaisimmassa ja heikoimmassa asemassa. Miksi tätä? Miksi te rankaisette koko ajan tämän yhteiskunnan heikoimpia ihmisiä? Antakaa heillekin tilaa tässä yhteiskunnassa niin kuin teille paremmillekin.

16.53 Pia Viitanen sd: Puhemies! Ajattelin, että omalta osaltani olisi ollut hyvä ehkä palata jo tässä vaiheessa keskustelua tähän alkuperäiseen eli nimenomaisesti meidän valtiovarainvaliokunnan mietintöön tästä asiasta. Kun täällä nyt on kiistelty ehkä jonkin verran siitä, keveneekö vai kiristyykö verotus, niin tässä hallituksen toimin voimme todeta, että verotus kevenyy siten, että ansiotuloveroasteikon osalta verotuloja menee noin 166 miljoonaa, työtulovähennyksen osalta 269 miljoonaa, perusvähennyksen osalta 109 miljoonaa, valtionverotuksen eläketulovähennyksen osalta 10 miljoonaa ja niin ikään kunnallisverotuksen eläketulovähennyksen osalta noin 26 miljoonaa. Näin paljon kuitenkin sitten olemme keventämässä veroja. Ja kuten tuossa totesin, niin se kiristävä elementti on siellä se solidaarisuusvero, jota siis jatketaan, aivan kuten viime hallituskaudella — sitä ei onneksi poistettu. Sitä edellinen hallitus sen aikanaan sääti, ja on etenkin meille tärkeää, että tämä solidaarisuusvero on. Täällä senkin poistamista jo esitettiin, mutta sehän tällä hetkellä tuo kuitenkin niitä verotuloja noin 100 miljoonaa. Kun täällä jatkuvasti mietitään, mistä rahat vanhustenhoivaan, mistä rahat koulutukseen ja mistä rahat siihen, että ihmisten terveydestä huolehditaan, ja kun jossakin on nyt 100 miljoonaa, niin kyllä minä hieman ihmettelen, että joku näkee sillä tavalla, että tämä raha ei olisi riittävä sinne valtion yhteiseen kirstuun, että sieltä pitäisi tämäkin ottaa pois ja käyttää sitten rikkaiden veronalennukseen. Minusta tämä on hyvin perusteltu ja tasapainoinen esitys tältä osin, puhemies. [Kimmo Kiljunen: Otetaan sieltä, missä rahaa on!]

16.54 Juhana Vartiainen kok: Arvoisa puhemies! Puutun vielä lyhyesti tähän, mitä edustaja Kiljunen puhui näistä erilaisista laskentatavoista silloin, kun koetetaan arvioida sosiaaliturvan muutosten vaikutuksia. Hän antoi sen kuvan, että siinä voitaisiin noin vain valita joitain laskentatapoja. Kyllä se on niin, edustaja Kiljunen, että ne tavat, joilla laskeaan, perustuvat empiirisiin estimointeihin, siis tilastollisiin ja ekonometrisiin tutkimuksiin siitä, miten sosiaaliturvan taso ja sen muutokset vaikuttavat ihmisten käyttäytymiseen työmarkkinoilla.

Kun puhutte näistä kaikkein heikoimmassa asemassa olevista, on hyvä kuitenkin muistaa, että niin sanotussa työttömyyseläkeputkessa on eli ansioturvan lisäpäivien etuutta nauttii moni ihminen, joka on lähtenyt sinne aivan vapaaehtoisesti. Sosiaalidemokraattinen edustaja Suna Kymäläinen täällä viime kaudella kertoi eräästä ystävästään, joka oli vapaaehtoisesti mennyt ansioturvalle ja työttömyyseläkeputkeen.

Näistähän on myös sosiaalivaliokunnassa keskusteltu ansiokkaasti edustaja Lindénin kanssa. Hän muistaa hyvin, mistä tässä puhutaan. Siksi ei olekaan yllättävää, että kun työmarkkinaosapuolten tutkijat ovat arvioineet sitä, miten ansioturvan lisäpäivien alaikärajan nosto vaikuttaa köyhyyteen, köyhyysriskiin, niin on havaittu, että ei mitenkään. Koska kun tätä niin sanottua työttömyysputkea ei enää ole käytettävissä, ihmiset yleensä ovat pitempään työelämässä. Niinpä tällainen alarajan nosto ei lisää köyhyyttä, se lisää työllisyyttä, ja senpä takia meidän vaihtoehtobudjetissamme tätä reformilääkettä käytetään nyt sitten hieman rohkeammin kuin hallituksen esityksessä. Hallituskin sitä esittää ja arvioi sille ihan oikein työllisyysvaikutuksia niillä samoilla menetelmillä, joita tässäkin salissa on kritisoitu mutta joita taloustieteellinen tutkijayhteisö käyttää. — Kiitos.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 75/2019 vp

16.57 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin tässä yhteydessä hallitus keventää verotusta oikeudenmukaisemmin kuin kokoomus tekee. Se keventää verotusta nimenomaan pieni- ja keskituloisilta ja sitä kautta vahvistaa pieni- ja keskituloisten ihmisten ostovoimaa ja hyvinvointia. Sitten taas kokoomus alentaisi ansiotuloveroja 800 miljoonalla eurolla enemmän kuin hallitus eli yhteensä noin miljardin. Tämä veronalennus rahoitettaisiin korottamalla kulutusveroja 433 miljoonalla eurolla, kuten teidän vaihtoehtobudjetissanne todetaan, jolloin köyhät maksaisivat suhteessa huomattavasti enemmän kuin parempituloiset.

Tämän lisäksi, kun te totesitte äsken tässä muun muassa näistä työllisyysvaikutuksista, siitä, mihin te haluatte kohdentaa leikkauksia, niin te totesitte itsekin, että te tulisitte nimenomaan porrastamaan ansiosidonnaista työttömyysturvaa, minkä vaikutus on se, että mitä pidempään ihminen on työttömänä, sitä voimakkaammin te leikkaisitte hänen työttömyysturvaansa. Sitä kautta esimerkiksi pitkäaikaistyöttömät ajautuisivat toimeentulotuelle. Kun te vielä olisitte lisäämässä toimeentulotuen asumismenojen omavastuuta, niin sitä kautta nämä ihmiset ajautuisivat entistä vaikeampaan elämäntilanteeseen.

Tämän lisäksi te olette lisäämässä ansiosidonnaisen omavastuupäivien palautuksen, työttömyysputken poiston, kuten totesitte, yleisen asumistuen uudistuksen, siihen te teette leikkauksen, sekä te olette myös jäädyttämässä asumistuen vuoden 2019 tasolle, minkä seurauksena te heikentäisitte entisestään niiden ihmisten tilannetta, jotka ovat sosiaaliturvan varassa, jotka tarvitsisivat myös asumistukea.

Tässä on selkeä ero, kun me katsomme tätä kokonaisuutta, mitenkä te kohdistaisitte ihmisten verotuksen ja tulopuolen ja ansiotulot. Te heikentäisitte ennen kaikkea kaikkein vaikeimmassa asemassa olevien ihmisten tilannetta ja tekisitte Suomeen entistä enemmän köyhyyttä. [Pia Viitanen: Hyvä puheenvuoro, tyhjentävä!]

16.59 Matias Marttinen kok: Arvoisa rouva puhemies! Tartun nyt ensin edustaja Kiljunen puheenvuoroon [Kimmo Kiljunen: Kumman? Meitä on täällä kaksi, olisi kiva tietää, kummasta on puhe!] — edustaja Kiljunen Annelin puheenvuoroon, pahoittelut tästä epätasällisuudesta, rouva puhemies — jossa hän käytännössä käytti aikansa siihen, että hän kauhisteli yksi kerrallaan kokoomuksen esittämiä työllisyystoimia. Kuitenkin on niin, että meidän vaihtoehtomme lisää tutkitusti työllisyyttä jopa 60 000 hengellä Suomessa.

Nyt oikeastaan kysyn hallitukselta: kun olette käyttäneet nyt kaikki paukkunne siihen, että moititte meitä siitä, että me haluamme nostaa Suomen työllisyysasteen korkealle pohjoismaiselle tasolle, jotta me voimme turvata tulevien ja nykyisten sukupolvien hyvinvoinnin, niin missä ovat tämän hallituksen työllisyystoimet? Yhtään ei ole näkynyt eikä ole kuulunut, enkä tiedä, koska tässä salissa päästään niistä keskustelemaan. Sen sijaan, että te moititte vain meitä täällä oppositiossa, niin käyttäkää nyt, hyvät kollegat, voimanne siihen, että tehkää vaikuttavia työllisyystoimia, joilla aidosti työllisyysaste saadaan korkealle tasolle. Me olemme kyllä valmiita teitä tässä työssä sparraamaan, koska selkeästi apua tarvitaan, koska teiltä näyttää voimat ja myös rohkeus loppuneen jo alussa kesken.

Edustaja Viitanen puheenvuorossaan luetteli eri verokomponentteja, mitä hallitus käyttää ensi vuonna, jotta verotusta kevennetään. Se on ihan totta, mitä edustaja Viitanen totesi: hallitus tekee aivan oikeansuuntaisia toimia ja pyrkii parhaaseen lopputulokseen — mutta toimet eivät ole riittäviä. Kuten mietinnössä todetaan, siitä huolimatta, että tämä hallitus ohjaa kevennystä verotukseen, se ei riitä, koska taas vastaavasti nämä veronluontoiset maksut kiristyvät ensi vuonna niin paljon, että tavallisen palkansaajan palkasta jää vähem-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 75/2019 vp

män käteen kuin on jäänyt tänä vuonna. Edustaja Viitanen, tämä on fakta. Oletteko siis eri mieltä näistä faktoista, joista tässä nyt ylipäänsä olemme keskustelleet? Esimerkiksi sekä alle 14 300 euron vuosituloilla että yli 24 000 euron vuosituloilla verotus kiristyy, eli näille ihmisille jää palkastaan vähemmän käteen kuin jää tänä vuonna.

Me voimme, rouva puhemies, vaikka koko illan tätä vääntää rautalangasta, että me kollegat pääsemme yhteiselle kartalle ja tiedämme, mistä keskustelemme. Mutta jatketaan tätä osin vielä eteenpäin.

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Halutaanko käydä ihan lyhyt debatti tästä? [Eduskunnasta: Ei! — Pia Viitanen: Saanko vastata jaoston puheenjohtajan ominaisuudessa?] No, jaoston puheenjohtaja saa vastata. Minuutti.

17.02 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Ihan jaoston puheenjohtajana vastaan, että nyt on kysymys tästä jaoston tekemästä pohjasta, jonka valtiovarainvaliokunta on hyväksynyt ja joka on täällä käsittelyssä. Tässä pohjassa todetaan se fakta, että verotusta tämän hallituksen toimin kevennetään ja ne veronluonteiset maksut, mitkä nyt nousevat, johtuvat niistä tekijöistä, mitkä ovat jo viime hallituskauden tulosta, ja nämä kaikki viimeksi mainitut liittyvät kilpailukyky sopimukseen. Tämä on fakta. Tämä lukee täällä. Toivon, puhemies, että voisimme jo vihdoinkin lopettaa kinaamisen siitä, mitä tässä mietinnössä lukee.

17.03 Heikki Vestman kok: Arvoisa puhemies! Edustaja Viitanen viittasi tuossa puheeseen, jossa toin esille sen, että ylimpiin tuloluokkiin kohdistuva epäsolidaarisuusvero tulisi poistaa. Sanoitte, että tämä epäsolidaarisuusvero pitää pitää siksi, että sen verotuotto on niin tärkeä.

No, hallitusohjelman mukaanhan te olette sitoutuneet tietopohjaiseen päätöksentekoon. Kuten aiemmin selvästi totesin, Lundin yliopiston tutkimuksen mukaan Suomessa korkeimmilla veroasteilla laskennallinen veronalennuksen itserahoitusaste on 123 prosenttia, ja tähän tosiaan tarkoittaa suomeksi sitä, että käytännössä staattisessa laskelmassa ylimpien tuloluokkien solidaarisuusveron laskeminen 10 miljoonalla eurolla toisi dynaamisten vaikutusten jälkeen 12,3 miljoonaa euroa lisää verotuloja. Siis veroja keventämällä 2,3 miljoonaa euroa lisää verotuloja koulutukseen, terveydenhuoltoon, hyviin asioihin. Siis, edustaja Viitanen, tämä toisi lisää verotuottoja, ei vähemmän. [Aki Lindén: Se on pelkkää teoriaa! — Matias Marttinen: Tutkittua tietoa!] — Tutkittua tietoa, ja te olette sitoutuneet tietopohjaiseen päätöksentekoon teidän hallitusohjelmassa. [Pia Viitanen: No, mites se viime hallituksessa meni?]

No jos te ette usko tätä tutkittua tietoa, niin uskokaa edes teidän kollegoitanne Ruotsissa. Siellähän sosiaalidemokraattien johdolla poistetaan ylimpien tuloluokkien erityinen raippavero, värnskatt, [Pia Viitanen: On hyvä, ettei täällä toimita niin!] ja sosiaalidemokraattien perustelu tämän kateusveron poistamiselle on, että pitkällä aikajänteellä tämä värnskattin poistaminen ei vähennä verotuloja. Hyvin fiksuja nuo Ruotsin sosiaalidemokraatit! [Juhana Vartiainen: On ne!]

17.05 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Suomalaiset sosiaalidemokraatit ovat selvästi pulassa, ainakin kun verrataan näihin ruotsalaisiin sosiaalidemokraatteihin ja kokoomukseen. Nythän tässä on ankara hyökkäys meitä vastaan siitä lähtökohdasta, että tutkittu

Pöytäkirjan asiakohta PTK 75/2019 vp

tieto, tutkimukset ja ennen kaikkea se, mistä Vartiainen käytti termiä "empiiriset estimoinnit", ovat niitä, joilla nyt sitten tätä meidän argumentaatiotamme nitistetään. Minä olen hyvin tietoinen siitä, että taloustieteilijät empiirisine malleineen kuvittelevat tavoittaneensa absoluuttisen totuuden. Näitä on muitakin uskontoja, jotka samalla tavalla kuvittelevat, että heillä on se totuus hallinnassa.

Haluaisin muistuttaa edustaja Vartiasta: Taloustieteilijänä te vallan mainiosti tiedätte, että se, miten nuo empiiriset estimoinnit, ekonometriset mallit tehdään, mitkä ovat valitut parametrit, on hyvin ratkaisevaa ja hyvin ratkaisevaa on, minkälaisella painokertoimella analysoidaan ja niin edelleen. Tämä on kokonaisuus, josta te voitte lopuksi todeta niin kuin te totesitte, "me hieman rohkeammin teemme tästä johtopäätöksiä" ja niin edelleen. Tämä on poliittista keskustelua, mitä me täällä käymme. Me voimme rakentaa näitä estimointimalleja, ja tulos riippuu aika ratkaisevalla tavalla siitä, millä tavalla nämä painokertoimet tehdään ja mitkä parametrit siellä ovat ratkaisevia. Siitähän se lopputulos tulee, ja te tiedätte sen taloustieteilijänä yhtä hyvin kuin allekirjoittanutkin.

17.06 Ville Vähämäki ps: Arvoisa puhemies! Kyllä kaiken päätöksenteon kuuluisi pohjautua tutkittuun tietoon. Nyt kun täällä mainittiin kokoomuksen vaihtoehtobudjetti ja se, että se ei lisäisi pienituloisuusastetta, niin sen tutkitun tiedon perusteella, mikä tuolla eduskunnan laskentapalvelussa on laskettu, suhteessa pysyvään lainsäädäntöön eli siis tämän vuoden lainsäädäntöön sen vaikutus on nolla, mutta suhteessa tähän hallituksen uuteen budjettiin pienituloisuutta lisäävä vaikutus on plus 0,4 eli noin 21 000 henkeä — laskin itse tämän — ottaen huomioon, että työllisyysjousto on noin 0,25. Eli tässä on otettu huomioon nämä työllisyysvaikutukset.

Vaikka meille joukkolistalle lähetettiin kokoomuksen kansliasta tiedote siitä, että kokoomuksen vaihtoehto ei kasvattaisi, lisäisi pienituloisuutta, niin siinä ei oltu osattu katsoa sitä oikeata lukua, oli katsottu suhteessa tähän pysyvään lainsäädäntöön eikä tulevan vuoden budjettiin. Itse asiassa kun katsotaan kolmen alimman tulodesiilin osalta, niin kokoomuksen vaihtoehtoon myötä täällä on 300 000 kotitaloutta häviäjinä näissä kolmessa alimmassa tulodesiilissä. Suhteessa tähän meidän vaihtoehtoomme, koska me hyödynnämme eläketulovähennystä, työtulovähennystä ja vastaavia vähennyksiä, meillä näitä häviäjiä ei täällä sitten ollenkaan ole. Sitten kun täällä on paljon puhuttu siitä, että täällä on häviäjiä, hallituksen esityksessä ovat alle 14 500:n vuosiansiotuloon menevät ja yli 25 000:n vuosiansiotuloon menevät, niin itse asiassa siihen väliin osuu neljä tulodesiiliä noin suunnilleen, eli aika iso joukko on kuitenkin voittajia tässä.

En tiedä — minun mielestäni, jos sekä hallituksen esittämät että meidän oppositiossa esittämät hyvät vaihtoehdot, mitkä olivat työtulovähennyksen kasvattamista 100 miljoonalla ja eläketulovähennyksen kasvattamista 50 miljoonalla, yhdistettäisiin, niin saataisiin aika hyvää lainsäädäntöä. — Kiitos.

17.09 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Kokoomuksen puolelta tuli nyt jälleen kerran se viesti, että te perustelite sanomalla, että teillä on tutkittua tietoa siitä, että työttömyysturvaa leikkaamalla parannetaan työllisyyttä — jos ymmärsin tämän teidän viestinne oikein. [Kimmo Kiljunen: Se malli on rakennettu niin!] Elikkä te olette jo rakentaneet sen — edustaja Vartiainen nyökkää. Elikkä nyt haluaisin konkreettisesti tietää — kun perustelite sen sillä, että teillä on tutkittua tietoa siitä, [Matias Marttinen: Tietopalvelu!] että työttömyysturvaa leikkaamalla työllisyys Suomessa paranee — ja mielelläni kuulla sen vielä,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 75/2019 vp

miten te tämän perustelette ja mitkä ovat nämä tutkimuslähteet. Olisin iloinen, jos se voitaisiin sanoa. [Kimmo Kiljunen: Kuinka paljon pitää leikata, että olisi täystyöllisyys?] — Jos herra Kiljunen olisi nyt hiljaa. — [Kimmo Kiljunen: On hiljaa! — Naurua]

Täällä verrattiin Ruotsiin, ja minäkin haluan ottaa Ruotsin esimerkiksi. Esimerkiksi Ruotsissa on panostettu vahvasti palkkatukeen ja kehitetty erilaisia palkkatukimalleja, ja Ruotsissa palkkatuen käytöstä on hyviä kokemuksia, ja erityisesti yksityiselle sektorille kohdistettu palkkatuki luo siellä pysyviä työpaikkoja. Esimerkkeinä on otettu muun muassa nämä: Ruotsissa taantumat laskevat työllisyyttä vähemmän kuin Suomessa. Ruotsissa pitkän aikavälin kasvu on vahvempaa, koska automaattiset vakaajat ovat palkkatuen ansiosta vahvemmat ja tukevat kasvua. Palkkatuki vaikuttaa korkeampaan työllisyysasteeseen kahta kautta: suoraan, koska sen avulla työllistyy ihmisiä, jotka eivät muuten olisi töissä, sekä epäsuorasti, koska kysynnän ylläpitäminen taantumissa johtaa vahvempaan pidemmän aikavälin kasvuun. Täällä on tuotu Ruotsista monia hyviä esimerkkejä, ja Suomessa tämä hallitus nyt Harakan johdolla haluaa lähteä ottamaan mallia niistä positiivisista käytänteistä, joista Ruotsista ja muista Pohjoismaista meillä on jo tietoa olemassa. Me emme keksi pyörää uudestaan vaan me haemme nimenomaan tutkittua tietoa, jota meillä on Pohjoismaista ja jota meillä on Ruotsista, [Heikki Vestmanin välihuuto] ja me otamme ne myös Suomeen käyttöön.

Tämän lisäksi meillä on muita esimerkkejä: Meillä on tulossa 25 eri toimenpide-esitystä, joiden pohjalta myös tulemme monialaisesti vahvistamaan työllisyyttä. Minun mielestäni on taas, voisiko sanoa, virheellistä väittää, ettei tämä hallitus olisi tuomassa tai ei olisi tuonut eduskuntaan esityksiä, joilla vahvistetaan Suomen taloutta ja työllisyyttä ja kestävä kehitystä.

17.12 Matias Marttinen kok: Arvoisa rouva puhemies! Aloitan toteamalla edustaja Kiljuselle liittyen hänen äskeiseen puheenvuoroonsa, [Kimmo Kiljunen: Kummalle Kiljuselle?] — Anneli Kiljuselle — että emmehän me tietenkään vastusta sitä, että haetaan muista Pohjoismaista hyviä, vaikuttavia aktiivisen työvoimapolitiikan keinoja. Eihän kukaan ole niin täällä väittänytään. Kannustamme vain teitä, että tehkää, hakekaa, tuokaa Suomeen ja toteuttakaa ne. Mutta jos te ajattelette, että tämä teidän työllisyystavoitteenne, jota te nyt tavoittelette, tulee hoidettua sillä, että Suomessa lisätään palkkatuen käyttöä, niin olette totisesti väärässä. Kyllä tarvitaan monenlaisia toimia, joita me olemme esittäneet: ulosoton suojaosan korottamista, varhaiskasvatusmaksujen laskemista, paikallisen sopimisen lisäämistä, ansiosidonnaisen työttömyysturvan porrastamista ja niin edelleen ja niin edelleen. Tarvitaan monenlaisia vaikuttavia toimia, jotta tuonne yhä korkeampaan työllisyysasteeseen päästään. Valtaosa näistä toimista puuttuu teiltä edelleen, ja odotamme sitä päivää, kun näemme, että hallitus tekee aitoja toimia, jotka lisäävät työllisyyttä tässä maassa. Katsotaan, näemmekö sitä päivää ollenkaan.

Täällä myös edustaja Vähämäen taholta haastettiin meidän vaihtoehtomme osalta sitä näkemystä, miten kokoomuksen vaihtoehtobudjetti suhtautuu pienituloisuusasteeseen, ja on tietysti minusta aivan päivänselvää, että kun meillä on tämä sama laskelma käytössä, johon nyt edustaja Vähämäki viittaa, niin tietysti luontevaa on verrata nykytilannetta suhteessa siihen, miten me taas tekisimme. Ja kun te katsotte niitä laskelmia, niin on aivan selvää, että te näette siitä, että kokoomuksen vaihtoehto ei lisää pienituloisuusastetta ja kokoomuksen vaihtoehtobudjetti pienentää tuloeroja yhtä paljon kuin hallituksen vaihtoehto,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 75/2019 vp

kun huomioon otetaan myös vahvistuva työllisyys eli myös dynaamiset vaikutukset. Tämäkin on hyvä minusta tässä tuoda esille.

Ja edustaja Kiljuselle, Annelille, totean vielä sen, kun tässä otitte esille, mitkä nämä laskelmien taustat ovat, että taustalla ovat eduskunnan tietopalvelun laskelmat. [Ville Vähämäki: Tämä vuosi on kohta mennyt jo!] Ja jos nyt tässä muistelen, kun edellisellä kaudella aika paljon kuuntelin tämän salin keskustelua, niin muistan kyllä, että täällä SDP:n kansanedustajat heiluttelivat aika monta kertaa erilaisia eduskunnan tietopalvelun laskelmia. Nyt tuntuu vähän erikoiselta, että kun nyt tietopalvelun laskelmat antavat semmoisia tuloksia, jotka teitä eivät miellytä, niin nyt te sitten sanotte, että eiväthän nämä voi pitää paikkaansa. Kyllä ne pitävät paikkansa, ja niiden osalta voidaan mennä hyvin eteenpäin.

17.15 Kim Berg sd: Arvoisa puhemies! Kun edustaja Marttinen on tässä nyt muutamaa otteeseen jo tiedustellut hallituksen työllisyyden edistämisen toimia ja vähän viittasi tuossa edellisessä puheenvuorossa siihen, että palkkatuki on ainut, niin luetaan niitä nyt muutama läpi tässä, jos se vaikka helpottaa tuskaa tässä vaiheessa.

Eli hallitus esittää pieni- ja keskituloisille hallitusohjelman mukaista ansiotuloveronkevennystä, hallitus käynnistää työllisyyspalveluiden alueelliset kuntakokeilut, palkkatuki — kuten sanoit — uudistetaan, ja sen käyttöä yrityksissä lisätään merkittävästi. Vuoden 2020 alusta lähtien toteutetaan nopeat toimet palkkatuen pullonkaulojen poistamiseksi ja sen käytön lisäämiseksi, käynnistetään rekrytukea koskeva kokeilu, jolla edistetään työttömien nopeaa työllistymistä. Työttömyysturvaa ja työttömien palveluita sekä työnhakuvaihtoehtoja uudistetaan tukemaan työttömyysjaksojen lyhentymistä, mikä myös Pohjoismaissa on koettu hyvänä asiana. Selvitetään mahdollisuus siirtää pääosa TE-toimistojen työttömyysturvatehtävistä Kansaneläkelaitoksen ja työttömyyskassojen hoidettavaksi, toteutetaan osatyökykyisille suunnattu työkykyohjelma, jolla helpotetaan heidän työllistymistään. Otetaan käyttöön osatyökyvyttömyyseläkkeiden lineaarinen malli osatyökyvyttömyyseläkkeellä olevien työnteon kannusteiden parantamiseksi. Hallitus laatii aiempaa valmistelua hyödyntäen mielenterveysstrategian, joka näkee mielenterveyden pääomana, turvaa mielenterveysoikeudet ja -palvelut. Hallitus antaa syksyllä 2019 esityksen työttömyysturvan lisäpäiväoikeuden alaikärajan nostamiseksi. Hallitus antaa syksyllä 2019 esityksen aktiivimallin kumoamisesta, jota me tänään vielä todennäköisesti käsittelemme. OKM ja TEM valmistelevat pikaisessa aikataulussa ehdotukset lyhyempien koulutuskokonaisuuksien mahdollistamisesta työssäkäyvien ja työttömyysuhan alla olevien tueksi. — Olen nyt suurin piirtein puolella välissä, mutta käydäänkö loppuun asti vai lopetetaanko tämä keskustelu jossain vaiheessa?

Eli lista on olemassa, 25 kohtaa, mitä on sanottu, mutta tarvittaessa voin tämän toimittaa vaikka edustaja Marttiselle, niin hän saa lukea ne loput, toisen puolen, läpi. — Kiitos. [Matias Marttinen: On luettu!]

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Keskustelemme tuloveroasteikosta, niin että jos me keskittyisimme tähän aiheeseen hieman tarkemmin.

17.17 Juhana Vartiainen kok: Arvoisa puhemies! Edustaja Berg kertoi pitkän listan hallituksen työllisyystoimista. Toimittakaapa samalla, kun toimitatte sen listan, riippumattomien ekonomistien arviot siitä, millaisia työllisyysvaikutuksia näille toimille voi arvioida. Tutkimme sitä kiinnostuneina.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 75/2019 vp

Edustaja Kiljusen kysymykseen siitä, mikä on työttömyysturvan vaikutus työttömyyteen: Se on kyllä taloustieteessä yksi kaikkein monipuolisimmin empiirisessä tutkimuksessa tutkittu asia, ja kyllä siitä vallitsee nyt aika vahva tutkijakonsensus, että se vaikuttaa työttömyysasteeseen. Se ei tarkoita, edustaja Kimmo Kiljunen, että olisi väitetty, että olisi löydetty absoluuttinen totuus. Kaikki ne estimaatit ovat tietysti epävarmoja, mutta kyllä niiden etumerkistä ja siitä piste-estimaatista nyt aika vahvoja käsityksiä meillä on.

Ja kun Ruotsiin vedotaan, niin kannattaa katsoa sitä kokonaisuutta. Ruotsin sosiaaliturva ja työttömyysturva ovat tiukempia ja velvoittavampia kuin meillä. Siellä ei ole työmarkkinoilla työehtosopimusten yleissitovuutta, siellä on vapaammat työmarkkinat. Siellä asuminen on paljon niukempi. Toimeentulotukea myönnetään paljon kireämmin perustein. Siellä käytetään enemmän palkkatukea. Sillä on eritoten merkitystä osatyökykyisille, mutta palkkatuen merkitys tässä kokonaistyöllisyydessä on kuitenkin vähäinen, ja niistä ehdotuksista, joita Rinteen hallitus nyt on tehnyt palkkatuen lisäämiseksi, todetaan esimerkiksi Palkansaajien tutkimuslaitoksen talousvaliokunnalle antamassa lausunnossa, että ne ovat tehoton keino, ja sen lisäksi se niiden määrärahalisäys on nyt niin vähäinen, että se tuskin tähän kokonaisuuteen vaikuttaa enemmän kuin muutamalla tuhannella lisätyöllisellä.

Me todella mielellämme jatkamme tässä salissa kyllä hallituksen työllisyys ehdotusten käsittelyä, kun niitä tulee ja kun niissä todella on vaikutusarviot, joihin me voimme pureutua. — Kiitos.

17.20 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Verot herättävät aina tunteita, niin kuin tänään on tässä kuunnellessa todennut. On arvovalinta, että keski- ja hyvätuloisten verotusta ei helpoteta pienituloisten kustannuksella.

Viime kaudella työllistämässä päästiin hyvään vauhtiin, ja nyt se on koko ajan haastavampaa, mutta sitä on jatkettava. Keskusta on ehdottanutkin useita asioita jatkotyöstön pohjaksi. Kuulimme edustaja Bergin luetteloa tämän hetken toimista. On tärkeää, että me emme murennu sitä kustannuskilpailukykyä, mikä viime kaudella vaivalla rakennettiin. On tärkeää, että me valmistelemme mallin, joka ratkaisee tätä kohtaanto-ongelmaa. Meillä on kuitenkin työpula eri puolilla maata, ja täytyy tehdä toimia, jotta on helpompi lähteä uusille seuduille työn perässä. Osatyökykyisten työllistäminen räätälöidyllä tuella on tärkeä asia, samoin työvoimapulan ratkaisuksi työperäinen maahanmuutto, siihen liittyvät ratkaisut, mutta myöskin panostukset koulutukseen, tuotekehitykseen, tutkimukseen ja esteiden purkaminen investointien tieltä. Tähän tarvitaan koko koulujärjestelmä mukaan, ja jatkuvan oppimisen uudistusryhmä työskenteleekin kovaa kyytiä löytääkseen täsmä-, muunto- ja täydennyskoulutuksia eri kouluasteille, jotta saadaan väki töihin. Myöskin nuoret täytyy saada mukaan.

Työelämän joustoilla ja jaksamiseen panostamisella on vaikutusta myöskin työurien pidentymiseen. Omat vanhempani tekevät osa-aikaisesti vieläkin töitä, vaikka ovat yli 80-vuotiaita. Se tuo heille merkitystä elämään. Eli kaikki panostukset myöskin siihen, että halutessaan voi jatkaa työtä, ovat meille tärkeitä, ja kaikki panostukset yrittäjyyteen, koska se tuo meille lisää työtä.

Olen kyllä sitä mieltä, että jotta me saamme tämän korkean työllisyysasteen, tarvitsemme kaikkien puolueiden hyvät ehdotukset, järkevät ehdotukset käyttöön. Aivan niin kuin tänään teimme yksimielisen päätöksen veteraanien tuista, niin myöskin työllisyystoimet saisivat olla tällainen yhteinen projekti.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 75/2019 vp

17.23 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Lindén on tässä keskustelussa tuonut jo pariinkin kertaan esille sen, että tällä tuloverotuksella sinänsä ei ole kokonaisuuden kannalta valtavan suurta merkitystä, vaan näillä muilla veromuodoilla on suurempi, ja se siis pitää ihan paikkansa. Mutta tietysti työllisyyden, palkansaajien ja eläkeläisten kannalta tuloverotuksella on erinomaisen suuri merkitys, ja siksi on tärkeää tässä yhteydessä puhua näistä kaikista, ja tässä nyt käsitellään sekä tuloveroasteikkoa että tuloverolain vähennyksiä, ja ne ovat tärkeitä.

Tässä keskustelussa on nyt käytetty paljon puheenvuoroja palkkatuesta. Kun valtiovarainvaliokunnassa käsiteltiin julkisen talouden suunnitelmaa tässä loka-marraskuussa, niin kysyin suurin piirtein kaikilta asiantuntijoilta, taloustieteilijöiltä ja etujärjestöjen edustajilta palkkatuen merkityksestä työllisyyden ja verotuksen kannalta. Heitä oli ehkä noin parikymmentä, joilta kysyin, ja melkein kaikki vastasivat, että palkkatuen merkitys on varsin vähäinen. Jotkut sanovat, että se jopa syrjäyttää pysyviä työpaikkoja niin, että se saattaa olla joiltain osin negatiivinen, mutta juuri kukaan ei sanonut, että se olisi ratkaisu työllisyysongelmiin tai työttömyysongelmiin. Se on enemmän sosiaalipolitiikkaa sen takia, että se sopii erityisen hyvin osatyökykyisille. No, tämä tuli mielestäni hyvin selväksi. Hallitus kuitenkin rakentaa politiikkansa erittäin vahvasti palkkatuen varaan myös yksityiselle puolelle, ja se on arveluttavaa: tuleeko vain menoja ilman työllisyyden todellista pitkäjänteistä palan paranemista.

Arvoisa puhemies! Ministeri Harakka on asettanut kahdeksan työryhmää, jotka ovat nyt muutaman kuukauden jo tehneet töitä, ja sain eilen luotettavaa tietoa siitä, että noissa työryhmissä ei ole päästy eteenpäin juuri lainkaan. Siellä ovat työntekijäjärjestöt ja työnantajajärjestöt vastakkain toinen toisensa esitykset tyrmäämässä. Tämä ei tietysti tuo tulosta. Nyt ollaan jo joulukuussa. Tänä vuonna ei enää mitään ehditä tekemään, ja hallituskin kaatui. Sitten maaliskuussa pitäisi olla aihiot valmiina, ja sitten elokuun budjettiriihessä hallituksella pitäisi olla uskottavat päätökset siitä, että 30 000 työpaikkaa syntyy. Tällä menolla, kun mitään ei tapahdu, ei tapahdu myöskään työllisyyden paranemista. Edustaja Berg esitti nuo listat. Kyllähän siellä oli monenlaisia hienoja pyrkimyksiä, mutta ne täytyy saada lihaksi, [Kim Berg: Juuri näin!] ja sitä ei tapahdu tällä hetkellä. Hallitus on jättänyt sen liikaa tuonne työmarkkinoiden osapuolille. [Puhemies koputtaa — Kim Berg: Tulee tapahtumaan!] Perussuomalaisilla on tulossa yli 80 toimenpiteen työllisyystoimenpideohjelma. [Puhemies koputtaa] Se on mielenkiintoinen ja tärkeä asiakirja.

17.26 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Ainakin näillä näkymin tuntuu siltä, että edustaja Kankaanniemen mainitsema työllisyysohjelma, jonka perussuomalaiset ovat tehneet, ei ainakaan tunnu muuttuvan lihaksi. Sen johtopäätöksen todennäköisesti joudumme tekemään. Me emme tietysti tiedä, miten tämä hallituskriisi nyt tässä ratkaistaan. [Ville Vähämäen välihuuto] — Kyllä, voi kyllä olla hyvin näinkin. En siis väittänyt, etteikö se voisi muuttua lihaksi, vaan totesin, että se on epätodennäköistä.

Edustaja Marttinen täällä perusteellisesti pohdiskeli viime vaalikautta ja totesi, että silloinen oppositio käytti eduskunnan tietopalvelua hyväksi, ja nyt kun nykyinen oppositio käyttää eduskunnan tietopalvelua hyväksi, niin täällä hallituksen edustajat, sosiaalidemokraatit, olisivat sitä mieltä, että tietopalvelun laskelmat eivät pidä paikkaansa — tällä tavalla te sanoitte. Tämä teidän lausahduksenne ei pidä paikkaansa. Meistä ei ole kukaan ollut missään vaiheessa sanomassa sitä, etteivätkö tietopalvelulaskennat ole tärkeitä. Niitä kannattaa käyttää. Me olimme ainoastaan kysymässä, mitkä ovat ne mallit, jotka siellä on

Pöytäkirjan asiakohta PTK 75/2019 vp

laskettu, mitä lasketaan, mitä ylipäätään mitataan ja kuinka se mitataan. Tätä me nyt pohdiskelemme, mikä on niiden ennusteiden — huomatkaa — uskottavuus, koska kysehän on siitä, että ennuste ei ole fakta ja te käytätte täällä nyt tätä estimointimallin antamaa ennustetta ikään kuin faktana tässä keskustelussa, mitä täällä käydään. Tämä on se ainoa, mitä me haluamme problematisoida. Tälle tielle ei voi mennä.

Täällä edustaja Vartiainen antoi erään mallin, ja kun se pelkistetään, niin työttömyysturvan kohennus ikään kuin antaa lisää työttömyyttä tässä valtakunnassa. Kun sen toisinpäin katsoo, niin empiirinen estimointi yhtä lailla kuin arkinen havainnointikin kertovat sen, että jos me poistaisimme työttömyysturvan kokonaan suomalaisesta yhteiskunnasta, niin epäilemättä se nostaisi työllisyyttä — epäilemättä se nostaisi työllisyyttä. Jos ei olisi työttömyysturvaa ollenkaan, ihmisten täytyisi tulla väkisin toimeen. Meillä olisivat piit ja rengit takaisin tässä yhteiskunnassa, jos näin halutaan sanoa. Eli nyt on kysymys siitä, mikä on tämän politiikanteon sisältö, ei pelkästä empiirisen estimointimallin antamasta laskelmatuloksesta.

17.29 Matias Marttinen kok: Arvoisa rouva puhemies! Täällä edustaja Kiljunen äsken pohdiskeli viisaasti liittyen pitämään puheenvuoroon, ja haluan tosiaan täsmentää sanoamaani. Eli ihmettelin ääneen sitä, miten nyt tietopalvelun laskelmat teidän mielestänne näyttäytyvät ikään kuin toisessa valossa, vaikka niitä ennen on niin paljon käytetty. Totta kai on näin, enkä sitä missään tapauksessa kiistä, että kun tehdään vaikutusarviointeja, niin ainahan ne ovat epätäydellisiä, ilman muuta. Niissä on aina jotkut olettamet, joiden pohjalta ne tehdään. Mutta jos tämän talon pitäisi kuitenkin omat päätöksensä pohjata tutkittuun tietoon, vaikutusarviointeihin, ja kun eduskunnan tietopalvelun laskelmia on ennenkin käytetty — he tekevät kuitenkin vaihtoehtobudjeteista omat laskelmansa suoraan, ja ne ovat meidän kaikkien käytettävissä — niin minusta on aika relevanttia nostaa ne nyt tässä kohdin esille.

Aivan loppuun haluan todeta edustaja Bergille: Kiitoksia tästä lukuhetkestä hallituksen työllisyystavoitteiden osalta. Olen tutustunut tähän teidän 25 kohdan listaanne. Ainoa ongelma on se, että pois lukien tämänpäiväinen esitys eläkeputken alaikärajan nostosta, jolle on laskettu työllisyysvaikutus, voitteko mainita, mitkä ovat tämän 25 kohdan listan lasketut, arvioidut työllisyysvaikutukset? Niitä ei taida olla. Ja tämä on, arvoisa rouva puhemies, tämän hallituksen talous- ja työllisyyspolitiikan keskeinen ongelma. On kaikenlaisia listoja, on lupauksia siitä, että asioita valmistellaan ja ne tuodaan meille käsittelyyn, mutta niitä ei näy, ja niistäkään toimista, jotka on ilmoitettu, ei ole minkäänlaista arviointia siitä, mitä ne todellisuudessa tarkoittavat. Toki jos on näin, että vaikkapa valtiovarainministeriö on pystynyt arvioimaan ja laskemaan näille teidän toimillenne jotkut vaikutusarvioinnit, niin olemme ilman muuta kiinnostuneita ne näkemään, ja olen aina valmis muuttamaan ja korjaamaan kantaani siinä kohtaa, kun tämä hallitus tekee oikeita ratkaisuja.

17.31 Anna Kontula vas: Arvoisa puhemies! Edustaja Marttinen tuossa vastasikin omaan kysymykseensä siitä, minkä takia eivät ne laskelmat riitä. Ne eivät riitä sen takia, että työllisyyteen vaikuttavista seikoista vain hyvin pieni osa, hyvin pieni osa, on eksaktisti laskettavissa, ja jos me keskitymme vain tähän marginaaliseen osaan työllisyyteen vaikuttavista seikoista, niin me teemme huonoa politiikkaa. Näissä laskelmissa ei ole mitään vikaa, mutta kuten kaikkien muidenkin laskelmien kohdalla, ne edellyttävät edustajilta ja päätöksen-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 75/2019 vp

tekijöiltä, että he osaavat lukea niitä ja osaavat laittaa ne oikeaan kontekstiinsa. [Matias Marttinen: Emmekö me osaa?]

Esimerkiksi koulutus on yksi sellainen asia, jonka työllisyysvaikutuksia on käytännössä mahdotonta tarkasti laskea, ja jokainen meistä varmasti ymmärtää, että koulutustasolla on vaikutuksia sekä työllisyyden määrään että laatuun.

Toinen tällainen tekijä on tietenkin yleinen luottamuspääoma yhteiskunnassa. Kukaan ei pysty sen merkitystä laskemaan, ja silti oletan, että kaikki ymmärtävät, että sillä on valtava merkitys siinä, millaiseksi työmarkkinat kehittyvät.

Kolmas seikka on se, että siihen, mikä on kansantaloudellisesti merkittävää työllisyyttä, ei vaikuta pelkästään työllisyysaste, vaan siihen vaikuttaa myös se, millaista työtä, millaisia työpaikkoja syntyy, ja tämän osalta erilaiset laskentakaaavat ovat aivan kädettömiä. Kuitenkin jos me synnytämme kymmenen 1 tuntia viikossa -työpaikkaa tai me synnytämme yhden täysiaikaisen työpaikan, niin kansantalouden kannalta se yksi täysiaikainen työpaikka on kuitenkin paljon arvokkaampi, todennäköisesti.

Tämän takia ongelma ei ole se, että katsotaan niitä lukuja, jotka voidaan laskea, vaan ongelma on se, että keskitytään tuijottamaan vain näitä lukuja tai pääasiassa näitä lukuja, kun pitäisi ymmärtää työllisyys ja työllisyyden hoito kokonaan yhteiskunnallisena monimuotoisena ilmiönä ja pyrkiä sitä sellaisena myös ohjaamaan.

17.33 Aki Lindén sd: Arvoisa rouva puhemies! Minun mielestäni tämä käyty keskustelu olisi jo ihan moneltakin osin valmis, mutta haluan ottaa yhden esimerkin, joka liittyy muun muassa edustaja Vartiainen puheenvuoroon aikaisemmin, kun hän vertaili Pohjoismaita keskenään.

Meillä on tietenkin hyvin paljon erilaista dataa, ja löydämme erilaisia lukuja, joita voimme käyttää vertailuissa. Mutta tämä, minkä minä nyt kerron, on sellainen, että olimme sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskuksen kanssa — mukana oli myös edustaja Vartiainen — juuri tänä syksynä tutustumassa Tanskan sosiaaliturvajärjestelmän terveyspalveluihin ja muihinkin ajankohtaisiin asioihin. Siellä yhteisessä tilaisuudessa meille näytettiin sellainen neljän tärkeän luvun kokonaisuus. Viime vuonna Suomessa työttömyysprosentti oli 7 prosenttia ja suomalaiset, jotka olivat töissä, tekivät keskimäärin viikossa 30 tuntia töitä. Tanskassa työttömyysprosentti oli alhaisempi, se oli 5 prosenttia, mutta tanskalaiset tekivät keskimäärin 27 tuntia viikossa töitä. Näistä neljästä luvusta voi päätellä, että itse asiassa se osa työvoimasta, joka Suomessa oli töissä, siis se 93 prosenttia työvoimasta — tämä on eri luku kuin työllisyysaste, nyt puhun siis työvoimasta, jossa ovat mukana ne, jotka ovat töissä ja jotka ovat työttömänä — teki yhteenlaskettuna enemmän työtunteja kuin Tanskassa tehtiin. Siellä siis nämä tunnit jakaantuvat työssä olevien ihmisten kesken eri tavalla.

En ota tässä nyt mitään kantaa siihen, kumpi on parempi ja kumpi huonompi, mutta tämä kertoo siitä, että eri maissa on erilaisia malleja ja sen takia näiden vertailujen esittäminen on vaikeaa — ihan niin kuin edustaja Kontula äsken muiltakin osin käsitteli sitä, kuinka vaikeaa tällaisia ennusteita on esittää.

17.35 Ruut Sjöblom kok: Arvoisa puhemies! Haluan muutaman huomion sanoa palkkatuesta työllistämisen keinona. Suomalaiset käyttävät palkkatukea viisi kertaa vähemmän kuin ruotsalaiset. Suomalaiset yrittäjät kyllä tuntevat palkkatukimuodon, mutta malli on monesti liian byrokraattinen, mikä liittyy tuen hakemiseen, maksatukseen ja niiden kanssa toimimiseen. Moni yritys pitää palkkatuen hakemista työläänä sen tuomaan hyötyyn ver-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 75/2019 vp

rattuna. Lisäksi yritys ei tee palkkauspäätöstä sen mukaan, onko se tuettua vai ei, vaan sen mukaan, tarvitsevatko he työntekijän ja löytävätkö he sopivan työntekijän. Jos palkkatukea on jo nyt käyttämättä, niin miten hallitus on aikonut saada yrittäjät sitä käyttämään vielä enemmän? Viime elokuussa työllistämistukea oli vielä käyttämättä yli 150 miljoonaa euroa.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.